

Uzasadnienie

W związku z dyspozycją § 5 ust. 2 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie trybu kontroli aktów prawa miejscowego ustanowionych przez wojewodę i organy niezespólonej administracji rządowej (Dz. U. Nr 222, poz. 1754) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, pismem z dnia 27 maja 2014 roku, znak: WOPN-PK.0211.1.2014.BG wystąpił do Ministra Środowiska o dokonanie kontroli zgodności z przepisami powszechnie obowiązującymi, a także zasadami rzetelności, zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 roku w sprawie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006, zwanego dalej zarządzeniem. Minister Środowiska po dokonaniu kontroli stwierdził uchybienia i pismem z dnia 15 lipca 2015 roku, znak: DP-074-118/24442/14/JJ wniósł o zmianę zarządzenia we własnym zakresie.

W szczególności, uwagi Ministra Środowiska dotyczyły następujących kwestii:

- 1) W załączniku nr 3 do zarządzenia dla przedmiotów ochrony A039 gęś zbożowa i A 041 gęś białoczelna, nie zawarto opisu zagrożeń – F05.05 odstrzał, K02.01 zmiana składu gatunkowego, a w odniesieniu do przedmiotu ochrony A043 gęgawa nie zamieszczono opisu zagrożenia – K02.01 zmiana składu gatunkowego.

Sposób uwzględnienia uwagi: uzupełniono zapisy.

- 2) W załączniku nr 3 do zarządzenia dla przedmiotu ochrony A051 krakwa w opisie zagrożenia polegającego na produkcji energii wiatrowej nie wskazano jego ewentualnego wpływu na przedmiot ochrony.

Sposób uwzględnienia uwagi: uzupełniono zapis.

- 3) załączniku nr 4 do zarządzenia, dla przedmiotów ochrony A006 perkoz rdzawoszyi, A030 bocian czarny, A043 gęgawa, A051 krakwa, A073 kania czarna, A074 kania ruda, A094 rybołów, A118 wodnik, A197 rybitwa czarna, A272 podróżniczek, A127 żuraw, A031 bocian biały, A039 gęś zbożowa, A041 gęś białoczelna, A075 bielik, A089 orlik krzykliwy, wyznaczono cele działań ochronnych polegające na prowadzeniu rozpoznania w zakresie pojawiania się gatunku, poprawy stanu siedlisk lęgowych, minimalizacji zagrożeń, dbałości o stabilność warunków hydrologicznych, utrzymanie nie pogorszonego stanu ochrony gatunku. Zgodnie z § 3 pkt 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34 poz. 186, z późn. zm.), zakres prac koniecznych do sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 obejmuje ustalenie celów działań ochronnych, które mają zostać osiągnięte w okresie, na jaki jest sporządzany plan zadań ochronnych, w sposób umożliwiający weryfikację ich osiągnięcia oraz monitoring. W związku z powyższym należy wskazać, że ww. cele działań ochronnych są niemierzalne i nie podlegają weryfikacji. Dane cele powinny zostać sprecyzowane, co najmniej w takim stopniu, aby określały stan docelowy ochrony przedmiotu ochrony lub początkowy, który ma ulec poprawie. Warto dodać, że określenie celu działań ochronnych jako podjęcia działań zmierzających do określonego stanu, nie przesądza, iż stan docelowy ma zostać osiągnięty, a jedynie określa kierunek planowanych działań. Dlatego dane działanie należy uznać za niemierzalne, ponieważ nie przewiduje, iż określony stan zostanie osiągnięty. Ponadto, wyznaczenie celów działań ochronnych poprzez zastosowanie przy ich określaniu sformułowań niejednoznacznych, nieprecyzyjnych, typu „bogactwo gatunkowe”, „niepogorszony stan ochrony”, uniemożliwia zidentyfikowanie stanu docelowego lub początkowego,

tym samym wpływa na ich niemierzalność.

Sposób uwzględnienia uwagi: zapisy dotyczące celów działań ochronnych ustalonych dla wskazanych gatunków przeredagowano w sposób zgodny z dyspozycjami Ministra Środowiska. Jednocześnie, w celu zwiększenia kompatybilności poszczególnych zapisów planu i zapewnienia większej skuteczności ochrony, przeredagowano i doprecyzowano cele działań ochronnych dla następujących gatunków ptaków: A006 perkoz rdzawoszyi, A030 bocian czarny, A031 bocian biały, A039 gęś zbożowa, A041 gęś białoczelna, A043 gęgawa, A051 krakwa, A073 kania czarna, A074 kania ruda, A075 bielik, A089 orlik krzykliwy, A094 rybołów, A119 kropiatka, A120 zielonka, A118 wodnik, A127 żuraw, A197 rybitwa czarna, A272 podróżniczek. Zmieniony załącznik nr 4 zawarty jest w załączniku nr 1 do obecnego projektu zarządzenia.

- 4) W załączniku nr 5 do zarządzenia ustanowiono działanie ochronne (nr 7) polegające na wprowadzeniu odpowiednich zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, uniemożliwiających tworzenie nowych zalesień na terenach otwartych. Jak wskazał Minister Środowiska, nie ma podstaw prawnych do ustanawiania działań ochronnych modyfikujących zagospodarowanie przestrzenne określonych gmin, w tym zobowiązujących do utrzymania obowiązujących postanowień dokumentów planistycznych.

Sposób uwzględnienia uwagi: usunięto zapis z załącznika nr 5.

- 5) W załączniku nr 5 do zarządzenia nałożono na Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie obowiązek monitoringu parametrów fizykochemicznych wód dopływających do jeziora Świdwie. Działalność Inspekcji Ochrony Środowiska jest regulowana ustawami: o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2013 r., poz. 686 z późn. zm.), Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.), Prawo wodne (Dz.U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.) oraz aktami wykonawczymi wydanymi na podstawie ww. ustaw. W związku z powyższym, uregulowania w pzo nakładające na inspektorów ochrony środowiska obowiązki niewynikające z ww. przepisów nie mają podstawy prawnej, a co za tym idzie Inspekcja nie może być wskazywana jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie wskazanych w planie działań.

Sposób uwzględnienia uwagi: zgodnie z uwagą, zmieniono zapis, wskazując jako „podmiot odpowiedzialny” za wykonanie ww. zadania Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Szczecinie.

- 6) W załączniku nr 5 do zarządzenia w odniesieniu do przedmiotów ochrony A006 perkoz rdzawoszyi, A030 bocian czarny, A031 bocian biały, A039 gęś zbożowa, A041 gęś białoczelna, A043 gęgawa, A051 krakwa, A073 kania czarna, A074 kania ruda, A075 bielik, A089 orlik krzykliwy, A094 rybołów, A119 kropiatka, A120 zielonka, A118 wodnik, A127 żuraw, A197 rybitwa czarna, A272 podróżniczek, nałożono na jednostki naukowe i organizacje pozarządowe obowiązki: monitoringu liczebności i rozmieszczenia gatunków, oceny stanu siedliska, analizy zagrożeń, zmian w populacji i siedlisku, wizji terenowych, liczenia określonych gatunków, rozpoznania liczebności i rozmieszczenia poszczególnych gatunków, wyznaczenia potencjalnej bazy żerowej ptaków wodno-błotnych, edukacji lokalnej społeczności. Zgodnie z konstytucyjną zasadą legalizmu, wynikającą z art. 7 Konstytucji RP, oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 17 listopada 2011 r. (sygn. I FSK 88/11), jedynie ustawa może normować prawa i obowiązki obywateli. Na zasadach określonych w art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, dopuszczalne jest nakładanie obowiązków na właścicieli lub posiadaczy obszaru ale wyłącznie na podstawie umowy z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz w ściśle określonym zakresie

oraz celu, m.in. dostosowania gospodarki rybackiej lub leśnej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000.

Sposób uwzględnienia uwagi: we wszystkich wskazanych działaniach, zmodyfikowano kwestionowane wpisy, wskazując jako „podmiot odpowiedzialny” za wykonanie ww. zadań Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Szczecinie.

- 7) W załączniku nr 5 zarządzenia ustanowiono działanie ochronne nr 6, polegające na utrzymaniu regularnych kontroli mieszkańców w zakresie pozbywania się ścieków bytowych ze zbiorników oraz oczyszczalni przydomowych, preferowania w gospodarce wodno-ściekowej systemów odprowadzania ścieków do zbiorczych kanalizacji gminnych, a do czasu jej wybudowania, do atestowanych zbiorników bezodpływowych. Zgodnie z art. 7 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r., poz. 594, z późn. zm.), sprawy usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych należą do zadań własnych gminy, która sama decyduje o sposobie i terminie ich realizacji, w związku z czym zobowiązanie gmin w działaniach ochronnych ustanowionych w pzo do wykonywania określonych zadań własnych ogranicza ich ustawowe kompetencje. Ponadto takie zadania nie znajdują podstawy prawnej w upoważnieniu ustawowym określającym zakres działań ochronnych, ustalony w art. 28 ust. 10 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Przedstawione działania bezprawnie ingerują w prowadzoną przez gminę gospodarkę ściekową, określając sposób jej wykonania.

Sposób uwzględnienia uwagi: usunięto zapis z załącznika nr 5.

- 8) W załączniku nr 5 do zarządzenia ustanowiono działania ochronne nr 2 i 5, polegające na wstrzymaniu wykonania wszelkich prac regulacyjnych, utrzymaniowych w korycie rzeki Gunicy do czasu opracowania ekspertyzy gospodarowania wodą w zlewni, oraz wyłączeniu całego obszaru Natura 2000 spod możliwości budowy farm wiatrowych. Przedstawione działania faktycznie stanowią zakazy. W delegacji ustawowej do ustanowienia aktów prawa miejscowego nie przewidziano możliwości ustanowienia w nich zakazów, więc takie działanie stanowi jej przekroczenie.

Sposób uwzględnienia uwagi: w odniesieniu do działania nr 2 przeredagowano zapis dotyczący utrzymania zasięgu jeziora Świdwie oraz reżimu hydrologicznego w zlewni rzeki Gunicy, wskazując w zakresie prac konieczność utrzymywania naturalnego charakteru procesów kształtujących koryto rzeki Gunicy (erozja brzegowa z naturalnymi obrywami, gromadzenie się rumoszu drzewnego, rozwój roślinności wodnej i zadrzewień nadwodnych) wszędzie tam, gdzie działalność ta nie zagraża bezpieczeństwu publicznemu i nie przyczynia się do wystąpienia szkód ponad poziom akceptowalny społecznie, do czasu opracowania ekspertyzy gospodarowania wodą w zlewni jeziora. Z załącznika nr 5 do zarządzenia usunięto całą treść kwestionowanego działania nr 5, dotyczącego lokalizacji elektrowni wiatrowych. Kwestie dotyczące tego zagadnienia są obecnie regulowane w załączniku nr 6 do zarządzenia, dotyczącym wskazań do zmian w dokumentach planistycznych, gdzie przeredagowano i wprowadzono odpowiednie zapisy w pkt. 5 i 6.

- 9) W załączniku nr 5 do zarządzenia nałożono na koło łowieckie „Jeleń” obowiązek oszacowania zasobności populacji drapieżników czworonożnych, ich eliminacji w przypadku potwierdzenia znaczącego negatywnego oddziaływania na stan awifauny, monitoringu liczebności drapieżników czworonożnych oraz ich wpływu na stan awifauny. Odnosząc się do ww. postanowień planu zadań ochronnych należy zauważyć, że ma on, jako akt prawa miejscowego, charakter normatywny, a więc powinien określać, ustanawiać, regulować daną materię. Zakres takiego działania jest ograniczony nie tylko brzmieniem delegacji ustawowej, ale także dopuszczalnością z punktu widzenia reguł

nadrzędnych i innych przepisów ustawowych, w tym dotyczących zwierząt łownych. W myśl art. 28 ust. 10 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w planie zadań ochronnych należy wskazać podmioty odpowiedzialne za wykonanie ustalonych działań ochronnych. Chociaż w przywoływanym przepisie nie sformułowano zamkniętego katalogu tych podmiotów, nie oznacza to jednak zupełnej swobody w ich wskazywaniu. Przypomnieć w szczególności należy, że zgodnie z zasadą legalizmu, wynikająca z art. 7 Konstytucji RP, jedynie ustawa może normować prawa i obowiązki obywateli. Z kolei w odniesieniu do innych uregulowań prawnych dotyczących zwierząt łownych, należy stwierdzić, że w ramach planu zadań ochronnych nie można tworzyć regulacji, które są powtórzeniem przepisów ustawowych, a także regulacji, które będą je modyfikowały (lista gatunków, okresy polowań, sposoby pozyskiwania zwierzyny), w szczególności gdy ustawodawca nie przewiduje uwzględnienia treści ww. planu w danej dziedzinie (gospodarka łowiecka), czy danym akcie (plany łowieckie). Regulacje planu nie powinny skutkować wątpliwościami adresatów norm, w tym przypadku kół łowieckich, co do podstawy oraz zakresu ich praw i obowiązków. Nie negując tego, że określone działania, w szczególności redukcja określonych zwierząt łownych, mogą wpłynąć pozytywnie na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 i w tym sensie mogą mieć charakter działania ochronnego, należy podkreślić, że delegację z art. 28 ustawy o ochronie przyrody należy wykonywać z poszanowaniem ww. ograniczeń.

Sposób uwzględnienia uwagi: w ww. wskazanych działaniach zmodyfikowano kwestionowane wpisy, wskazując jako „podmiot odpowiedzialny” za wykonanie ww. zadań Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Szczecinie, na podstawie porozumienia zawartego z użytkownikiem obwodu łowieckiego, oraz Nadleśniczym Nadleśnictwa Trzebież (zatwierdzającym roczny plan łowiecki).

- 10) W załączniku nr 5 do zarządzenia nałożono na ARiMR obowiązek przeprowadzenia szkoleń promujących wartość przyrodniczą obszaru Natura 2000, zachęcania do podejmowania użytkowania gruntów zgodnie z zasadami rolnictwa ekologicznego, włączania przedstawicieli lokalnych społeczności w działania związane z ochroną przyrody na terenie obszaru Natura 2000. Wyznaczone w pzo działania ochronne wykraczają poza zakres ustawowych kompetencji ARiMR, określonych w ustawie o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz.U. z 2014 r., poz. 1438, z późn. zm.).

Sposób uwzględnienia uwagi: zgodnie z uwagą, we wskazanych działaniach usunięto wpisy dotyczące ARiMR. W działaniu podmiotem odpowiedzialnym za doprowadzenie do realizacji działania jest Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.

- 11) W załączniku nr 5 do zarządzenia ustanowiono działanie ochronne nr 4 polegające na tym, iż w przypadku modernizacji istniejących lub budowy nowych linii napowietrznych należy uzgodnić z właściwym organem sposoby umożliwiające ograniczenie negatywnego wpływu inwestycji na awifaunę, oraz ustalić lokalizację i zakres projektowanego rozwiązania w sposób adekwatny do rzeczywistego wpływu na awifaunę. Przedstawione działania faktycznie określają warunki realizacji przyszłych inwestycji oraz działań i nie można ich uznać za działania ochronne, które ustanawiają zadania mające prowadzić do ochrony przedmiotów ochrony. Właściwa realizacja inwestycji mogących oddziaływać na obszar Natura 2000 jest zapewniona poprzez przeprowadzenie dla ww. przedsięwzięć oceny oddziaływania na obszar Natura 2000, o której mowa w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.).

Sposób uwzględnienia uwagi: zmieniono przedmiotowe działanie ochronne na zadanie polegające na ocenie kolizyjności gatunków z elementami infrastruktury elektroenergetycznej w obszarze Natura 2000 i ocenie skuteczności zastosowanych zabezpieczeń, zaś w przypadku stwierdzenia

negatywnych oddziaływań - opracowanie i wdrożenie środków zaradczych. Z uwagi na biologię części przedmiotów ochrony ostoi Jezioro Świdwie (A030 bocian czarny, A031 bocian biały, A039 gęś zbożowa, A041 gęś białoczelna, A043 gęgawa, A073 kania czarna, A074 kania ruda, A075 bielik, A089 orlik krzykliwy, A094 rybołów, A127 żuraw), niezbędnym jest wprowadzenie do pzo działań w zakresie ograniczania śmiertelności ww. gatunków, powodowanej przez kolizje m.in. z napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi czy też masztami i antenami telekomunikacyjnymi. Cel ten może zostać osiągnięty poprzez opracowanie i wprowadzenie (za porozumieniem stron – Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska jako podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działania oraz właścicieli infrastruktury elektroenergetycznej) rozwiązań modernizacyjnych istniejących linii napowietrznych. Podkreślenia wymaga fakt, iż pomimo że właściwa realizacja nowych inwestycji mogących oddziaływać na obszar Natura 2000 powinna być zapewniona poprzez przeprowadzenie dla ww. przedsięwzięć oceny oddziaływania na obszar Natura 2000, nie dotyczy to obiektów już istniejących, które często stanowią istotny element wpływający na śmiertelność w populacji ww. gatunków.

- 12) W załączniku nr 5 do zarządzenia dla przedmiotów ochrony A030 bocian czarny, A031 bocian biały, A039 gęś zbożowa, A041 gęś białoczelna, A073 kania czarna, A074 kania ruda, A075 bielik, A089 orlik krzykliwy, A094 rybołów, A127 żuraw, A272 podróżniczek, ustanowiono działanie ochronne polegające na inwentaryzacji oraz eliminacji drapieżników (lisa, jenota, norki amerykańskiej, szopa pracza). W załączniku nr 3 w ww. zarządzenia w odniesieniu do wymienionych przedmiotów ochrony nie wskazano jako zagrożenia drapieżnictwa, ani też w opisach zagrożeń nie stwierdzono, iż pomiędzy przedstawionymi drapieżnikami a gatunkami ptaków zachodziło zjawisko konkurencji pokarmowej. W związku z powyższym ww. działanie ochronne w odniesieniu do gatunków ptaków szponiastych należy uznać za niezasadne.

Sposób uwzględnienia uwagi: zgodnie z powyższą uwagą, w działaniu ochronnym nr 1 z załącznika 5 (stanowiącego obecnie załącznik nr 3 do rozporządzenia), wykreślono ptaki szponiaste i bociany z listy przedmiotów ochrony, co do których ustanowiono działanie ochronne – ochrona ptaków wodno-błotnych przed drapieżnikami. Pomimo iż uwaga Ministra Środowiska dotyczyła braku zasadności przedmiotowego działania w odniesieniu do gatunków ptaków szponiastych, uznano, iż należy wykreślić z listy także bociana białego i bociana czarnego, z uwagi na biologię tych dwóch gatunków. Równocześnie, w załączniku nr 3 (stanowiącego obecnie załączniki nr 1 do rozporządzenia), dla przedmiotów ochrony: A127 żuraw i A272 podróżniczek, wskazano w zagrożeniach istniejących dodatkowo K03.04 – drapieżnictwo.

- 13) W załączniku nr 5 do zarządzenia ustanowiono działanie ochronne polegające na koniczności uwzględniania w procedurze ocen oddziaływania planowanych farm wiatrowych na środowisko wymogów utrzymania właściwego stanu ochrony siedlisk ptaków (FV), tj. zapewniających obecność przestrzeni powietrznej nie zakłóconej obecnością turbin wiatrowych. Przedstawione działania ochronne prowadzą do bezprawnej modyfikacji przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.), w zakresie procedury ocen oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Ponadto, dane działanie bezpodstawnie wprowadzają dodatkowe warunki realizacji inwestycji polegające na dokonywaniu uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

Sposób uwzględnienia uwagi: zgodnie ze wskazaniem usunięto zapis z załącznika 5, określającego działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. Jego merytoryczną treść zawarto w pkt 5 i 6 załącznika nr 6, określającego wskazania do

zmian w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Dobra i Police oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin Dobra i Police, dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony oraz ich siedlisk.

- 14) W załączniku nr 5 do zarządzenia ustanowiono działanie ochronne polegające nr 3 polegające na uwzględnieniu w prowadzonych postępowaniach administracyjnych, zmierzających do wydania decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o pozwoleniu na budowę, konieczności utrzymania terenów łęgowych, żerowisk i terenów odpoczynkowych. Powyższe działanie ochronne stanowi powtórzenie przepisów ustawowych mających na celu ograniczanie negatywnego wpływu działań na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000, oraz nakazujących rozpatrywanie oddziaływania na obszar ostoi przed wydaniem decyzji (art. 96 ust. 1 i 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

Sposób uwzględnienia uwagi: usunięto zapis z załącznika 5.

- 15) W załączniku nr 5 do zarządzenia, jako obszar wdrażania działania ochronnego nr 2, wskazano rzekę Gunicę poniżej jeziora Świdwie. Z uwagi na fakt, iż rzeka Gunica znajduje się w części poza granicami obszaru natura 2000, wyznaczony obszar wdrażania działania ochronnego wykracza poza zakres przestrzenny pzo, i powinien zostać odpowiednio zmieniony.

Sposób uwzględnienia uwagi: uściślono zapisy określające obszar wdrażania ww. działania ochronnego, wskazując jako miejsce wykonywania działań ochronnych „rzekę Gunicę poniżej jeziora Świdwie, w części położonej w obszarze ostoi”.

- 16) W § 8 zarządzenia wskazano, iż akt wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego. Należy wskazać, iż nie ma potrzeby wyszczególniania miejsca ogłoszenia aktu, ponieważ wynika ono z art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172, z późn. zm.).

Sposób uwzględnienia uwagi: w aktualnie procedowanym projekcie zarządzenia nie podano już miejsca ogłoszenia aktu.

- 17) W załączniku nr 5 do zarządzenia w większości działań ochronnych wskazano kilka podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie. Brak precyzyjnego podziału zakresu wykonywania działań zmniejsza czytelność pzo i utrudnia ustalenie szczegółowego podziału obowiązków.

Sposób uwzględnienia uwagi: zmieniono ww. zapisy w załączniku 5, gdzie wskazany został jeden podmiot odpowiedzialny za wykonanie działań ochronnych, przy jednoczesnym wskazaniu podmiotów, które mogłyby współpracować z głównym wykonawcą na podstawie zawartych porozumień lub umów.

- 18) W załączniku nr 5 do zarządzenia, w działaniach dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy, wyznaczono działanie ochronne nr 20 polegające na edukacji lokalnej społeczności w zakresie wartości przyrodniczych. Przedstawione działanie należy zaliczyć do działań ochrony czynnej a nie zadań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy, które odnoszą się do pozyskania dodatkowych informacji przez podmiot opracowujący pzo obszaru Natura 2000.

Sposób uwzględnienia uwagi: przeniesiono przedmiotowe działanie ochronne („*edukacja lokalnej społeczności w zakresie wartości przyrodniczych obszaru oraz potrzeb właściwego użytkowania gruntów dla zachowania we właściwym stanie awifauny*”) z działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony załącznika nr 5, do działań dotyczących ochrony czynnej gatunków ptaków i ich siedlisk oraz związanych z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania (aktualnie działanie nr 14 załącznika nr 3 do rozporządzenia).

Poza wymienionymi wyżej poprawkami wynikającymi z uwag Ministra Środowiska, wprowadzono następujące zmiany:

- 1) W załączniku nr 3 do zarządzenia, zawierającym identyfikację zagrożeń istniejących i potencjalnych dla przedmiotów ochrony, oprócz wyżej już opisanych zmian wynikających z uwag wniesionych przez Ministra Środowiska i zmian korekcyjnych, wprowadzono następujące zmiany:
  - dla rybitwy czarnej dodano istotne dla tego gatunku zagrożenie potencjalne H01.03: inne zanieczyszczenia wód powierzchniowych ze źródeł punktowych, wraz z opisem, ponieważ zależna m.in. od jakości wody trofia jeziora wpływa zasadniczo na warunki żerowiskowe i bazę pokarmową tego gatunku;
  - dla przedmiotów ochrony A094 rybołowa i A089 orlika krzykliwego dodano jako zagrożenie potencjalne B02– gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji, celem uzupełnienia zapisów widniejących w opisach zagrożeń dla tych gatunków.

- 2) W załączniku nr 5, oprócz wyżej już opisanych zmian wynikających z uwag wniesionych przez Ministra Środowiska i zmian korekcyjnych, wprowadzono następujące zmiany:
  - w działaniu nr 8 i 16 (według starej numeracji – 12 i 19): *wyznaczenie potencjalnej bazy żerowej ptaków*, przeredagowano opis zadania, oraz doprecyzowano gatunki którym jest ono dedykowane. Ponieważ zapisy obejmują wyznaczenie potencjalnej bazy żerowej na uprawach ozimych, z uwagi na biologię poszczególnych przedmiotów ochrony wykreślono z gatunków wskazanych dla tego zadania A051 krakwę, A118 wodnika, A120 zielonkę i A119 kropiatkę. Zmieniono także opis zadania z „*wyznaczenie potencjalnej bazy żerowej ptaków wodno-błotnych*” na „*wyznaczenie potencjalnej bazy żerowej ptaków*”, gdyż dotyczy ono nie tylko gatunków ptaków określanych zwyczajowo jako gatunki wodno-błotne.

- 3) W załączniku nr 6 oprócz wyżej już opisanych zmian wynikających z uwag wniesionych przez Ministra Środowiska i zmian korekcyjnych, wprowadzono następujące zmiany:
  - dodano pkt. 7 i 8, wskazujące na konieczność wprowadzenia zmian w zapisach Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Police (zatwierdzone uchwałą Nr XLIX/297/98 Rady Miejskiej w Policach z dnia 22 lutego 1998 r., zmienione uchwałą Rady Miejskiej w Policach Nr XI/88/03 z dnia 8 lipca 2003 r.), oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra (przyjęte uchwałą Rady Gminy w Dobrej Nr III/48/02 z dnia 30 grudnia czerwca 2002 r., zmienione uchwałą Nr XXXVIII/558/10 Rady Gminy Dobra z dnia 24 czerwca 2010 r.), pod kątem utrzymywania gruntów obszaru Natura 2000 (w tym siedlisk łągowych, odpoczynkowych i żerowisk przedmiotów ochrony) oraz gruntów położonych w odległości 5 km od granic ostoi bez przeznaczania ich pod budowę ferm zwierząt futerkowych (w tym zwłaszcza norki amerykańskiej). Jak wynika z prowadzonych w kraju badań nad dziko żyjącą populacją norki amerykańskiej, duży jej procent bezsprzecznie stanowią uciekinierzy z ferm bądź ich

potomstwo (Zalewski i in. 2010. *Multiple introductions determine the genetic structure of invasive species population: American mink (Neovison vison) In Poland*. Biological Conservation 143; Michalska-Parda i in. 2009. *Genetic variability of Farel and ranch American mink Neovison vison in Poland*. Acta Theriologica 54). Ostoja Jezioro Świdwie jest ostoją specjalnej ochrony ptaków, gdzie znaczną część przedmiotów ochrony stanowią gatunki lęgające się w miejscach dostępnych dla ssaków czworonożnych, są więc podatne na ataki i straty w lęgach. W załączniku nr 3 inwazyjne gatunki ssaków są wskazywane jako jedno z zagrożeń, uznano więc za zasadne uzupełnienie zapisów w załączniku 5 dotyczącego działań ochronnych (monitoring i redukcja liczebności drapieżników czworonożnych, w tym norki amerykańskiej). Z uwagi na destrukcyjny wpływ, jaki ten gatunek wywiera na lokalne populacje ptaków i drobnych ssaków, konieczne jest zminimalizowanie ryzyka jego napływu i zasilania obecnie już dziko występującej populacji nowymi osobnikami.

Zgodnie z art. 28 ust. 3, ust. 4 i ust. 9 ustawy o ochronie przyrody, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie zapewnił zainteresowanym podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, możliwość udziału w pracach związanych z opracowywaniem projektu zmiany planu zadań ochronnych.

Informację o zamiarze przystąpienia do dokonywania zmiany planu zadań ochronnych podano do publicznej wiadomości pismem z dnia 12.08.2015 r., znak PK.6320.18.2015.BG, poprzez:

- udostępnienie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od 12 sierpnia 2015 r.,
- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od 14 sierpnia 2015 r. do 17 września 2015 r.,
- ogłoszenie w prasie o zasięgu wojewódzkim – NASZ DZIENNIK, opublikowane w dniu 17 sierpnia 2015 r.,

Zgodnie z art. 28 ust. 3 i ust. 9 ustawy o ochronie przyrody, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie zapewnił zainteresowanym podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których wyznaczono obszar Natura 2000, możliwości udziału w pracach związanych z opracowaniem projektu zmiany planu zadań ochronnych, poprzez powiadomienie tych podmiotów o możliwości zgłaszania uwag oraz wniosków do przygotowanego projektu zmiany zarządzenia w sprawie PZO (zawiadomienie z dnia 19 maja 2016 r., znak: WOPN-ON.6320.4.2016.RCh, WOPN-ON.6320.5.2016.RCh WOPN-ON.6320.10.2016.RCh).

W wyniku tego etapu procedury zgłoszono 18 uwag i wniosków. Ich zestawienie, wraz z informacją, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę, oraz w jakim zakresie zostały uwzględnione, zawarto w poniższej tabeli.

TABELA NR 1

1.	J. Balcerzak (GDOŚ)	
	Treść uwagi	W załączniku nr 1 do zmiany zarządzenia, dla pkt. 16 (przedmiot ochrony A127 żuraw), wpisano zagrożenie istniejące: K03.04 – drapieżnictwo. <i>Opis zagrożenia sugeruje, że ma ono charakter potencjalny, podczas gdy umieszczono je w rubryce odpowiadającej zagrożeniom istniejącym.</i>
	Sposób	Uwagę uwzględniono. Przeniesiono zapis do zagrożeń potencjalnych.

	rozpatrzenia	
2.	J. Balcerzak (GDOŚ)	
	Treść uwagi	W załączniku nr 1 do zmiany zarządzenia, dla pkt. 17 (przedmiot ochrony A197 rybitwa czarna), w opisie zagrożenia potencjalnego H01.03 podano iż zanieczyszczenie wód powierzchniowych prowadzi do wzrostu eutrofizacji, przejawiającej się z jednej strony wzrostem mętności wody, a z drugiej spadkiem liczebności drobnych ryb stanowiących podstawowy pokarm gatunku. <i>Zazwyczaj wzrost liczebności „drobnych” ryb wiąże się ze wzrostem zmętnienia wody. Czy Autor jest przekonany, że wskazana przez Niego zależność ma związek przyczynowo-skutkowy?</i>
	Sposób rozpatrzenia	Uwagę uwzględniono częściowo. Zmodyfikowano zapis tak by był bardziej czytelny. Analogicznie zmodyfikowano także zapis o tym samym brzmieniu dla perkoza rdzwozyszygo.
3.	J. Balcerzak (GDOŚ)	
	Treść uwagi	W załączniku nr 2 do zmiany zarządzenia, dla przedmiotów ochrony: A030 bocian czarny, A031 bocian biały, A039 gęś zbożowa, A041 gęś białoczelna, A043 gęgawa, A051 krakwa, A073 kania czarna, A074 kania ruda, A075 bielik, A089 orlik krzykliwy, A094 rybołów, A127 żuraw, wyznaczono jako jeden z celów ochronnych poprawę perspektywy ochrony poprzez m.in. niedopuszczenie do budowy nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych, farm wiatrowych. <i>Zapis o charakterze ustaleń/wskazań do zmian planów zagospodarowania przestrzennego został użyty jako cel działań ochronnych. Zgodnie z opinią MŚ wyrażoną w trybie kontroli aktów prawa miejscowego, tego typu zapisy nie powinny być ujmowane jako działania ochronne. Skłania to ku stwierdzeniu, że również formułowanie ich jako celów działań jest niezasadne. Czy Autor stoi na stanowisku, że formułowanie tego typu celów jest prawidłowe?</i>
	Sposób rozpatrzenia	Uwagę uwzględniono częściowo. W przedmiotowych zapisach celem działań ochronnych jest poprawa oceny parametru :perspektywy ochrony”. Wymienione w zapisie wskazania do nielokalizowania w obszarze ostoi elektrowni wiatrowych, nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych, czy też wielkopowierzchniowych farm fotowoltaicznych, podane są jako przykład działań służących ww. celowi. Tym niemniej, zmieniono zapis tak by był bardziej czytelny. W obecnym brzmieniu treść zapisu brzmi: <i>„Poprawa oceny parametru „perspektywy ochrony” z U2 na U1, poprzez minimalizowanie zagrożeń, w tym eliminację ryzyka trwałego kalectwa lub śmierci powodowanego przez napowietrzne linie elektroenergetyczne i farmy wiatrowe.”</i>
4.	J. Balcerzak (GDOŚ)	
	Treść uwagi	W załączniku nr 2 do zmiany zarządzenia, dla przedmiotów ochrony: A039 gęś zbożowa, A041 gęś białoczelna, A043 gęgawa, A051 krakwa, A073 kania czarna, A074 kania ruda, A075 bielik, A118 wodnik, A089 orlik krzykliwy, A127 żuraw, A272 podróżniczek, wyznaczono jako jeden z celów ochronnych utrzymanie dotychczasowej powierzchni oraz właściwego stanu siedlisk kluczowych (żerowisk, legowisk, noclegowisk) dla ww. gatunków. <i>Zapis jest niemierzalny/nieweryfikowalny, proszę o wskazanie powierzchni siedlisk, tj. żerowisk i miejsc odpoczynku.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Uwagę uwzględniono. Po analizie realnych możliwości podania konkretnych, aktualnych wielkości powierzchni poszczególnych siedlisk, z uwagi na dynamikę zmian w sposobie użytkowania gruntów, zapisy preredagowano.
5.	J. Balcerzak (GDOŚ)	
	Treść uwagi	W załączniku nr 2 do zmiany zarządzenia, dla przedmiotów ochrony: A043 gęgawa, A051 krakwa, A119 kropiatka, A120 zielonka, A127 żuraw, A272 podróżniczek, wyznaczono jako jeden z celów ochronnych minimalizację zagrożeń poprzez redukcję liczebności inwazyjnych gatunków ssaków, lisów, zdziczałych psów i kotów. <i>Pomimo wielu argumentów przemawiających za zmniejszeniem liczebności psów i kotów przebywających swobodnie w środowisku przyrodniczym, zaproponowane przez Autora rozwiązania budzą szereg wątpliwości:</i> <i>1. Obecnie w przepisach ustaw: o ochronie przyrody, o ochronie zwierząt oraz prawo łowieckie nie funkcjonuje pojęcie „zdziczałych psów i kotów”.</i> <i>2. Jak należy rozumieć pojęcie redukcja liczebności? Czy będzie to odstrzał? Przepisy umożliwiające myśliwym odstrzał psów i kotów, przy spełnieniu m. in. warunków: „zdziczenia” oraz wymaganych</i>

		<p>odległości od osad ludzkich zostały uchylone wraz ze zmianą przepisów ustawy o ochronie zwierząt.</p> <p>3. Obecnie „odłowić” można jedynie wałęsające się psy, przy czym należy dostarczyć je właścicielowi bądź umieścić w schronisku, gdy takiego właściciela nie uda się ustalić. Czy rdoś zapewni środki na „opłacenie pobytu” psa w schronisku? – kosztami zostanie obciążony zarządca obwodu łowieckiego, który odłowi psa. Kwestia wałęsających się „w terenie” kotów nie została uregulowana i możliwość podjęcia jakichkolwiek środków zaradczych nie jest oczywista. 4. W przepisach ustawy prawo łowieckie psów i kotów nie ujęto pośród zwierząt, które można chwycić w pułapki żywołowne.</p> <p>4. Jedynymi przepisami, które mogłyby mieć zastosowanie w tym przypadku wydają się: art. 33a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie zwierząt. Przed ujęciem tego typu rozwiązań w treści zarządzenia zasadne byłoby jednak pozyskanie odpowiedniej opinii prawnej.</p>
	Sposób rozpatrzenia	Uwagę uwzględniono. Usunięto z dokumentu zapisy dotyczące redukcji dziczyźnych psów i kotów.
6.	J. Balcerzak (GDOŚ)	
	Treść uwagi	W załączniku nr 2 do zmiany zarządzenia, dla przedmiotu ochrony: A 075 bielik, wyznaczono jako jeden z celów ochronnych poprawę parametru „stan siedliska” poprzez m.in. utrzymanie przynajmniej na obecnym poziomie liczby starodrzewi. <i>Jak należy rozumieć „liczbę starodrzewi”? Jako powierzchnię zajmowaną przez drzewostan? Których klas wieku?</i>
	Sposób rozpatrzenia	Uwagę uwzględniono. Zapis uzupełniono i preredagowano.
7.	J. Balcerzak (GDOŚ)	
	Treść uwagi	W załączniku nr 2 do zmiany zarządzenia, dla przedmiotu ochrony: A 094 rybołów, wyznaczono jako jeden z celów ochronnych poprawę parametru „stan populacji” poprzez m.in. niedopuszczenie do budowy nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych i farm wiatrowych. <i>Proszę o rozważenie, jak w kontekście znacznego sukcesu lęgowego rybołówów gniazdujących na słupach linii WN np. w Niemczech należy rozumieć zaproponowany zapis?</i>
	Sposób rozpatrzenia	Przedmiotowy zapis odnosi się nie tylko do linii WN, ale także do napowietrznych sieci niskiego i średniego napięcia. Kolizje z urządzeniami do przesyłu energii elektrycznej wymieniane są w literaturze dotyczącej gatunku oraz w przewodnikach metodycznych, jako jedno z zagrożeń dla rybołowa. Dotyczy to w szczególności słupów sieci średniego napięcia, powodujących największy odsetek śmiertelnych kolizji wśród ptaków w ogóle (Haas D. i in. 2003. <i>Ochrona ptaków przed liniami energetycznymi: praktyczny przewodnik na temat zagrożeń dla ptaków ze strony urządzeń do przesyłu energii elektrycznej oraz sposobów minimalizacji negatywnych konsekwencji takich zagrożeń</i> . Raport sporządzony przez BirdLife International w imieniu państw – sygnatariuszy Konwencji Berneńskiej, XXIII posiedzenie Stałego Komitetu, Strasburg). W związku z powyższym, celem ochrony w tym przypadku jest zmniejszenie ryzyka kalectwa lub śmierci ptaków spowodowanymi kolizjami, gdzie wyraźnie określono, iż dotyczy ono nowoprojektowanych linii napowietrznych. Faktem jest, że w Niemczech krajowa populacja rybołowa chętnie zasiedla słupy energetyczne WN, zarówno nieczynne jak i użytkowane. W Polsce jednak zdecydowana większość rybołówów wciąż wybiera naturalne stanowiska (drzewa), budując gniazdo bądź korzystając z platform lęgowych. Budowa sztucznych miejsc lęgowych nie wyklucza wykorzystania w tym celu istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej (przy odpowiednich zabezpieczeniach), jednak z uwagi na preferencje krajowej populacji, korzyści z zabezpieczenia przed kolizją są większe niż ewentualne wykorzystanie słupów jako miejsc gniazdowania.
8.	Nadleśnictwo Trzebież	
	Treść uwagi	W załączniku nr 3 do zmiany zarządzenia, w pkt. 10, jako działanie ochronne dla żurawia wpisano „Wyłączenie z leśnych zabiegów gospodarczych siedlisk bagiennych (Bb, BMb, LMb) i wyłączenie w obszarze siedliska Ol, w tym lęgów olszowych 91E0. <i>Wnioskujemy o zmianę w/w punktu, gdyż wyłączenie dotyczy całego obszaru OSO, co uniemożliwia wykonanie niezbędnych prac gospodarczych. Powierzchnie na siedliskach bagiennych i olsowych na tym obszarze zajmują 302,32 ha, z czego zgodnie z PUL dla Nadl. Trzebież w 2016 r. przewidziano na powierzchni 50,27 ha szereg prac związanych z pielęgnacją i odnowieniem lasu. Na uwagę zastępuje fakt, iż w/w zadanie znajdujące się w zatwierdzonym zarządzeniu, nie zostało ujęte w projekcie zarządzenia poddanego konsultacjom społecznym, przez co nie było możliwości</i>

		<i>zgłoszenia zastrzeżeń.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Uwagę uwzględniono. Doprecyzowano zapis, tak by dotyczył konkretnych oddziałów i pododdziałów leśnych, o wieku drzewostanu ≥ 60 lat. Wytypowano oddziały: 682b (BMB, wiek drzewostanu 92 l.), 709g (LMB, wiek drzewostanu 85 l.), 709o (BMB, wiek drzewostanu 85 l.), 709k (BMB, wiek drzewostanu 82 l.), 681d (BMB, wiek drzewostanu 82 l.), 870g (OL, wiek drzewostanu 79 l.), 656f (BMB, wiek drzewostanu 79 l.), 869g (OL, wiek drzewostanu 69 l.), 709n (OL, wiek drzewostanu 65 l.), 709 m (BB, wiek drzewostanu 65 l.). Łączna powierzchnia proponowana do wyłączenia z zabiegów gospodarczych: 29,66 ha.
9.	Nadleśnictwo Trzebież	
	Treść uwagi	W załączniku nr 1 do zmiany zarządzenia, w pkt. 2, w opisie zagrożenia potencjalnego dla bociana czarnego wpisano „usuwanie potencjalnych drzew gniazdowych podczas wykonywania zabiegów hodowlanych, odstawianie drzew gniazdowych w wyniku cięć pielęgnacyjnych lub rębnych”, zaś w pkt. 12, dla rybołowa wpisano „niedostatek odpowiednio starych drzew z odpowiednio rozbudowanymi koronami, które mogłyby stanowić wystarczająco wytrzymałe podstawy pod budowę gniazd”. <i>Wymienione wyżej potencjalne zagrożenia nie były wymienione w projekcie zarządzenia poddanego konsultacjom. Ponadto zapisy te są niezasadne, ponieważ wiek drzewostanów stale wzrasta, tym samym udział drzewostanów będących potencjalnymi miejscami gniazdowania wymienionych ptaków ulega powiększeniu. Zaznaczyć również należy, że zabiegi pielęgnacyjne w dojrzałych drzewostanach pozwalają drzewom wykształcić okazałe korony stanowiące stabilną podstawę pod budowę dużych gniazd, co zwiększa ilość potencjalnych drzew gniazdowych. W przypadku stwierdzenia gniazda na drzewostanie nie wykonuje się żadnych prac i niezwłocznie występuje się z wnioskiem o ustanowienie strefy ochronnej przez co nie ma możliwości odstawiania gniazd.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Oba gatunki należą do najbardziej wymagających jeśli chodzi o wybór miejsca gniazdowania, charakteryzują się preferowaniem drzew starych, ponad 100-letnich (w przypadku rybołowa nawet 150-letnich), o odpowiednio rozbudowanych koronach. Faktem jest, że statystycznie średni wiek drzewostanów wzrasta (wg. danych GUS). Jednakże ta średnia obejmuje przedział wiekowy poniżej 80 lat, więc nie można się zgodzić ze sformułowaniem, że wzrost ten przekłada się na powiększenie udziału drzewostanów będących potencjalnymi miejscami gniazdowania przedmiotowych gatunków. Według danych podanych w „Programie gospodarczo-ochronnym dla leśnego kompleksu promocyjnego „Puszcze Szczecińskie” (RDLP, Szczecin, 2007), procentowy udział drzewostanów w klasie „VII i starsze” dla Nadleśnictwa Trzebież wynosił w 2007 roku zaledwie 1,3%. Z uwagi na fakt, iż wiek rębności dla drzew gatunków preferowanych przez przedmioty ochrony obejmuje tutaj klasy powyżej 100 lat (m.in. dla sosny 110 lat, dla dębu 140 lat), zasadne jest wprowadzenie zapisów o konieczności pozostawiania najstarszych drzew, stanowiących potencjalne miejsce lęgowe. Należy tu także podkreślić, iż zapisy te nie wykluczają zabiegów pielęgnacyjnych (pozwalających drzewom wykształcić okazałe korony) w młodszych drzewostanach, na etapie gdzie kształtowany jest docelowy wygląd i skład gatunkowy drzewostanu. Odnośnie drugiej części uwagi - pomimo, iż ustawowo rybołów i bocian czarny podlegają ochronie strefowej, to jednak zdarzają się przypadki pomyłek lub zbyt późnego wykrycia gniazda podczas trwania prac pielęgnacyjnych lub rębnych. Są to nieliczne przypadki, niewynikające z celowych działań, jednak mają miejsce (czego dowodem są zgłoszenia wpływające do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, jak również udokumentowane przypadki opisywane w literaturze – np. Karczmarczyk G. 1982. <i>Spotkanie z rybołowem</i> . Przyroda Polska 1-5/82, Warszawa: 20-21), więc przedmiotowe zagrożenia muszą zostać wskazane jako potencjalne dla przedmiotów ochrony.
10.	Nadleśnictwo Trzebież	
	Treść uwagi	W załączniku nr 1 do zmiany zarządzenia, w pkt. 8 i 9, w opisie zagrożenia potencjalnego dla kani czarnej i kani rudej umieszczono zapis „utrata siedlisk gniazdowania w wyniku cięć rębnych wykonywanych w sąsiedztwie zbiorników wodnych”. <i>W Lasach Państwowych wszelkie prace gospodarcze wykonywane są zgodnie z Ustawą o lasach, gdzie w części dotyczącej ochrony gleb i wód jest wyraźnie zapisane, że nie wycina się drzewostanów w pobliżu cieków i zbiorników wodnych.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Zapis ten dotyczy nie tylko terenów Lasów Państwowych, ale wszystkich siedlisk na terenie ostoi, położonych w sąsiedztwie zbiorników wodnych (zarówno lasów jak i zadrzewień). Tym niemniej, zamieniono określenie „cięć rębne” na „wycinka drzew”, tak by zapis jasno wskazywał na ogólny charakter tego zagrożenia.
11.	RZGW w Szczecinie	
	Treść uwagi	W załączniku nr 5, w brzmieniu określonym w załączniku nr 3 do niniejszego zarządzenia, w tabeli

		„działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonywanie i obszarów ich wdrażania”, należy zawrzeć uwagę ogólną (np. w postaci odnośnika do nagłówka kolumny „działania ochronne”: „proponowane działania nie mogą blokować uprawnień dyrektora RZGW związanych z ochroną przeciwpowodziową, w tym uprawnień opisanych w art. 88 lit. 1 ust. 7 ustawy Prawo Wodne”.
	Sposób rozpatrzenia	Uwagi nie uwzględniono. Teren wdrażania działań ochronnych nie jest administrowany przez RZGW.
12.	PSEW	
	Treść uwagi	W załączniku nr 1 do zmiany zarządzenia, w pkt. 7, dla przedmiotu ochrony A051 krakwa określono zagrożenia potencjalne (C03.02 – produkcja energii słonecznej oraz C03.03 – produkcja energii wiatrowej), wraz z opisem: potencjalny negatywny wpływ wielkopowierzchniowych farm fotowoltaicznych lokalizowanych ewentualnie zarówno w obszarze, jak i w jego sąsiedztwie oraz farm wiatrowych również w pobliżu obszaru (ok. 10 km), zwiększenie śmiertelności ptaków wskutek kolizji z elektrowniami wiatrowymi. <i>Proponujemy unikać przy opisie zagrożenia zakładania z góry wystąpienia zwiększenia śmiertelności ptaków wskutek kolizji z EWi. W naszej opinii jedynie przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko, zawierającej analizę wariantów jej realizacji, może dawać podstawy do formułowania tego typu stwierdzeń. O rzeczywistym oddziaływaniu inwestycji można mówić, kiedy znane są jej podstawowe parametry, takie jak liczba turbin, ich moc i gabaryty, oraz dokładna lokalizacja. Stoimy na stanowisku, że potencjalny wpływ może być znacząco ograniczony lub zupełnie wyeliminowany przez optymalny dobór lokalizacji oraz rzetelną ocenę oddziaływania na środowisko, której rolę warto wzmocnić przy formułowaniu tak szczegółowych zaleceń.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Uwagi nie uwzględniono. Wpływ farm wiatrowych na populacje ptaków, jak również nietoperzy, to potwierdzony licznymi badaniami fakt, który nie może być kwestionowany (m.in. European Commission, 2010. <i>Guidance Document. Wind energy development and Natura 2000</i> ; Ericson et. al 2002. <i>Synthesis and comparison of baseline avian and bat use, raptor nesting mortality information from proposed and existing wind development</i> ”. Portland, Oregon, USA; Hötker 2006. <i>The impacts of repowering of wind farms on birds and bats</i> . NABU; Durr T. 2011. <i>Kollision von Fledermausen Und Vögeln durch Windkraftanlagen. Datas aus Archiv der Staatlichen Vogelschutzwarte</i> . Brandenburgs: Buckow; Wuczyński A. 2009. <i>Wpływ farm wiatrowych na ptaki. Rodzaje oddziaływań, ich znaczenie dla populacji ptasich i praktyka badań w Polsce</i> . Notatki Ornitologiczne (30): 206 – 227; Chylarecki P. et al. 2011. <i>Wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki</i> . Generalna Dyrekcja ochrony Środowiska, Warszawa; Drewitt, Longston. 2006. <i>Assesing the impacts of wind farms on birds</i> . Ibis 148: S29-S42; Arnett et al. 2007. <i>Impacts of wind energy facilities on wildlife and wildlife habitat</i> . Wildlife Society Technical Review 07-2: 1-49). Dlatego też nie można tego faktu pominąć określając zagrożenia dla poszczególnych przedmiotów ochrony, zwłaszcza gatunków, dla których badania naukowe wykazały szczególną predyspozycję do kolizji z obiektami farm wiatrowych. Niestety, pomimo, iż dla tego typu przedsięwzięć przeprowadzana powinna być rzetelna ooś, to jednak zdarzają się pomyłki i błędy w ich lokalizacji (jaskrawym przykładem jest tutaj bielik, gdzie w województwie zachodniopomorskim od 1992 roku do czerwca 2016 r. odnotowano aż 21 kolizji tych ptaków z turbinami wiatrowymi, wszystkie ze skutkiem śmiertelnym – dane RDOŚ). Z uwagi zaś na zasadniczą kwestię, jaką jest lokalizacja inwestycji tego typu w odniesieniu do przedmiotów ochrony, zagrożenie z strony EW wpisano jako zagrożenie potencjalne .
13.	PSEW	
	Treść uwagi	W załączniku nr 2 do zmiany zarządzenia (cele działań ochronnych), dla przedmiotów ochrony: A030 bocian czarny, A031 bocian biały, A039 gęś zbożowa, A041 gęś białoczelna, A043 gegawa, A051 krakwa, A073 kania czarna, A074 kania ruda, A075 bielik, A089 orlik krzykliwy, A094 rybołów, A127 żuraw, jako jeden z celów ochrony wpisano działanie „poprawa oceny parametru „perspektywy ochrony” z U2 na U1, poprzez minimalizowanie zagrożeń, w tym niedopuszczenie do budowy nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych i farm wiatrowych. <i>Cel działań ochronnych polegający na „niedopuszczeniu do budowy nowych farm wiatrowych”, zgodnie z dyspozycjami Ministra Środowiska powinien zostać zastąpiony przez „zmniejszenie śmiertelności ptaków (o konkretnie określony procent), ginących w wyniku kolizji z turbinami”. Przedstawione zapisy faktycznie stanowią zakazy. W delegacji ustawowej do ustanowienia aktów prawa miejscowego nie przewidziano możliwości ustanowienia w nich zakazów, więc takie działanie stanowi jej przekroczenie. Dobrze zlokalizowane turbiny wiatrowe nie będą wpływać negatywnie na populacje poszczególnych gatunków ptaków. Procedura dokonania oceny oddziaływania na środowisko na etapie przedinwestycyjnym pozwala ocenić, na podstawie przeprowadzonych analiz różnego typu oddziaływań, przewidywany wpływ inwestycji w tym również na środowisko przyrodnicze.</i>
	Sposób	Uwagę uwzględniono częściowo. W przedmiotowych zapisach celem działań ochronnych jest poprawa

	rozpatrzenia	oceny parametru :perspektywy ochrony". Wymienione w zapisie wskazania do nielocalizowania w obszarze ostoi elektrowni wiatrowych, nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych, czy też wielkopowierzchniowych farm fotowoltaicznych, podane są jako przykład działań służących ww. celowi. Tym niemniej, zmieniono zapis tak by był bardziej czytelny. W obecnym brzmieniu treść zapisu brzmi: „Poprawa oceny parametru "perspektywy ochrony" (...), poprzez minimalizowanie zagrożeń, w tym eliminację ryzyka trwałego kalectwa lub śmierci powodowanego przez napowietrzne linie elektroenergetyczne i farmy wiatrowe.”
14.	PSEW	<p>W załączniku nr 4 do zmiany zarządzenia, jako wskazanie do zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Police oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra zaproponowano wprowadzenie dla całego obszaru Natura 2000 zapisów o ochronie przestrzeni powietrznej gwarantującej utrzymanie drożności tras migracyjnych, dostępności miejsc żerowiskowych, jak również zmniejszenie zagrożenia kolizji z turbinami wiatrowymi skutkującymi kalectwem lub śmiercią przedmiotów ochrony - ze względu na znaczną mobilność i koncentrację ptaków, charakter ostoi oraz jej położenie w zasięgu transgranicznego korytarza migracyjnego, w Studium należy umieścić ustalenia zapewniające utrzymanie dotychczasowej drożności tras migracji i przestrzeni powietrznej w zasięgach siedlisk lęgowych, żerowiskowych oraz odpoczynkowych przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, poprzez niedopuszczenie do zmiany przeznaczenia i sposobu użytkowania gruntów (i w efekcie nie przeznaczanie ich pod budowę farm wiatrowych). Z uwagi na biologię gatunków najbardziej narażonych na kolizję z wiatrakami, przestrzeń powietrzna nie zakłócona obecnością turbin wiatrowych powinna być zachowana: w promieniu min. 5km od gniazda bielika, min.10 km od gniazda rybołowa i min. 3 km od gniazd bociana białego, bociana czarnego, kani czarnej, kani rudej i orlika krzykliwego oraz na trasie przelotu ptaków z miejsc rozrodu do miejsc żerowania znajdujących się w odległości do 10 km. W takich sytuacjach pas wolnej od turbin wiatrowych przestrzeni powietrznej pomiędzy miejscami rozrodu a żerowiskami nie powinien być węższy niż 2 km. <i>Zapis o ochronie przestrzeni powietrznej w proponowanym brzmieniu to w praktyce wyłączenie całego obszaru Natura 2000 spod możliwości budowy farm wiatrowych. Przedstawione zapisy faktycznie stanowią zakazy. W delegacji ustawowej do ustanowienia aktów prawa miejscowego nie przewidziano możliwości ustanowienia w nich zakazów, więc takie działanie stanowi jej przekroczenie. Proponowany zapis rozszerzający strefy przestrzeni powietrznej bez obecności turbin wiatrowych dodatkowe kilometry może w wielu przypadkach być równoznaczny z tworzeniem otulin dla tych obszarów, które nie są przewidziane dla tej formy ochrony w prawie krajowym (ustawa o ochronie przyrody), jak również wielokrotnie przekracza strefy ochronne ustanawiane dla stwierdzonych w danym obszarze gniazd poszczególnych osobników tych gatunków. Tak znaczne zwiększenie „stref buforowych” pomija zupełnie zmienność przestrzeni użytkowanej przez ptaki. Należy także pamiętać o aspekcie nieregularności w przyrodzie w zachowaniu danych gatunków. Jeżeli określone miejsca, znajdujące się na terenie ostoi, cechują się szczególną wartością dla potencjalnie narażonych elementów ekosystemu, może to być podstawą do rekomendowania oceny oddziaływania na obszar N2000 z uwzględnieniem jego celu i przedmiotu ochrony. Nie ma jednak podstaw, aby wykluczyć możliwość realizacji przedsięwzięcia bez pełnej informacji o jego wpływie, możliwej do uzyskania wyłącznie w procedurze ooś. Rozszerzenie strefy pozbawionej możliwości budowy turbin wiatrowych o kolejne kilometry od granic stref ochronnych, jak również od granic obszaru N2000, jest tym bardziej nadmierowe. Regulacja działalności gospodarczej, swobody gospodarowania gruntem oraz planowania przestrzennego w dokumencie prawa miejscowego na obszarach nieobjętych tym dokumentem jest obarczona wadą prawną – brak jest podstawy prawnej. Takie podejście implikuje szereg konsekwencji finansowo-prawnych, wynikających z naruszenia prawa własności: prawo miejscowe nie może regulować zasad gospodarowania na obszarach nieobjętych tym dokumentem. W przypadku próby wprowadzenia tych ograniczeń w zagospodarowywaniu terenów poza obszarem, którego dotyczy dokument, można się spodziewać licznych wniosków o odszkodowania z tytułu bezpodstawnych ograniczeń działalności ze strony właścicieli gruntów objętych wadliwymi zapisami. W świetle aktualnych przepisów o prawie miejscowym takie roszczenia zapewne staną uznane za uzasadnione. Proponowany zapis ograniczy nie tylko możliwość budowy farm wiatrowych, podczas realizacji których przekształcona zostaje nieznaczna powierzchnia (pod fundamenty i infrastrukturę), ale również inne przedsięwzięcia, z którymi związana jest często znacznie większa powierzchniowo zmiana sposobu użytkowania.</i></p> <p>Uwagi nie uwzględniono. Zapis odnosi się do zapewnienia trwałości populacji gatunków prawnie chronionych, do czego państwo jest zobligowane na podstawie obowiązujących przepisów prawnych. Odnosząc się do poszczególnych zarzutów, tut. organ wyjaśnia iż:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wskazania do zmian wynikają z konieczności zabezpieczenia gatunków stanowiących przedmiot ochrony w obszarze, a więc gatunków, których lokalne populacje są istotne dla zachowania gatunku w skali krajowej,
	Sposób rozpatrzenia	

	<p>2. konkretne odległości, które powinny zostać zachowane w stosunku do lokalizacji takich inwestycji jak elektrownie wiatrowe, wynikają z biologii poszczególnych gatunków; są to wielkości wskazywane przez naukowców, na podstawie wieloletnich badań i obserwacji (wytyczne GDOŚ, określone we wskazaniach dotyczących zagospodarowania siedlisk gatunków – Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013. <i>Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000</i>. GDOŚ, Warszawa); należy podkreślić, iż <u>podane wielkości nie są rozszerzeniem stref ochronnych</u>, jak to sugeruje zgłaszający uwagę; strefa ochronna wyznaczana jest celem ochrony gniazda, i zapewnienia względnego spokoju do odbycia lęgów i wyprowadzenia młodych; podane wielkości odnoszą się do całości siedliska, niezbędnego do funkcjonowania gatunku (nie tylko miejsca rozrodu, ale również żerowisk czy miejsc odpoczynkowych na trasach przelotów, jak również tras dziennego przemieszczania się ptaków np. od gniazda do żerowiska)</p> <p>3. niezrozumiała jest uwaga dotycząca pominięcia zmienności przestrzeni użytkowanej przez ptaki, w odniesieniu do „zwiększenia stref buforowych”; gatunki dla ochrony których wyznaczono ten obszar, charakteryzują się stałymi rewirami wykorzystywanymi jako lęgowiska i żerowiska, stałymi trasami dziennego przemieszczania się, znane także są trasy migracyjne gatunków przelotnych i miejsca postojowe na szlaku migracyjnym; owszem, zachowania te mogą się zmieniać np. w wyniku tzw. „efektu bariery” - pojawienie się obiektów działających odstraszająco na ptaki, przez co zmieniają one swoje trasy, tak dziennego jak i sezonowego przemieszczania się; jest to jednak zjawisko niekorzystne (skutkujące m.in. zwiększeniem wydatków energetycznych, np. poprzez wydłużenie trasy gniazdo-żerowisko, noclegowisko-żerowisko), wpływające negatywnie na przedmioty ochrony;</p> <p>4. przedmiotowe zapisy dotyczą wykazanych stanowisk lęgowych, noclegowisk i żerowisk, które są niezbędne dla zachowania gatunku w obszarze; liczba i lokalizacja tych stanowisk została określona podczas prac nad planem zadań ochronnych dla obszaru, gdzie ich aktualizacja jest wpisana w plan jako działania z zakresu monitoringu; w związku z powyższym, tut. organ nie zgadza się ze stwierdzeniem, iż „(...) nie ma jednak podstaw, aby wykluczyć możliwość realizacji przedsięwzięcia bez pełnej informacji o jego wpływie, możliwej do uzyskania wyłącznie w procedurze oos”, gdyż dane uzyskane podczas prac nad planem zadań ochronnych dają rzetelne podstawy do sformułowania potencjalnych i istniejących zagrożeń, oraz wskazania zadań ochronnych celem ich eliminacji lub minimalizacji.</p> <p>5. według ustawy o ochronie przyrody, inwestycja nie może wpływać negatywnie na gatunki, dla ochrony których utworzony został obszar N2000; należy wziąć pod uwagę, iż faktyczne rozmieszczenie i liczebność gatunków może wykluczyć realizację inwestycji, w przypadku gdy nie istnieje wariant bezkolizyjny;</p> <p>6. planowanie zadań mających na celu utrzymanie populacji danego gatunku musi obejmować habitat wykorzystywany przez poszczególne osobniki, a więc zapisy muszą dotyczyć poszczególnych stanowisk, nie zaś granic obszaru N2000; tak pojęta ochrona gatunkowa ugruntowana jest przepisami prawa; zapisy Dyrektywy 2004/35/WE z dn. 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, wprowadzają obowiązek utrzymania „korzystnego stanu ochrony” w odniesieniu do gatunków chronionych, wskazanych w art. 4 ust.1 Dyrektywy Ptasiej (i wymienionych w załączniku I do niej), bądź w załącznikach II i IV do Dyrektywy Siedliskowej, także poza obszarami N2000; ponadto, ptaki o których mowa, są gatunkami ściśle chronionymi na mocy prawa krajowego, tzn. przepisów ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2014 r., poz. 926, z 2015 r. poz. 1045, z 2016 r. poz. 422), oraz związanego z nią rozporządzenia Ministra Środowiska o ochronie gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348), gdzie z definicji jasno wynika iż siedliskiem gatunków jest „obszar występowania (...) w ciągu całego życia lub w dowolnym stadium ich rozwoju” (art. 5 pkt 18 ustawy o ochronie przyrody).</p> <p>7. prowadzenie działalności gospodarczej czy też gospodarowanie gruntem nie zwalnia z przestrzegania przepisów prawa, w tym przepisów ustawy o ochronie przyrody; w odniesieniu do zarzutów zgłaszającego uwagę należy także podkreślić, iż proponowane zapisy nie stanowią zakazów, a jedynie wskazują konieczność uwzględnienia rzeczywistych potrzeb gatunków niezbędnych do zachowania ich populacji we właściwym stanie; ograniczenia możliwości lokalizacji farm wiatrowych dotyczą tu więc przypadku, gdy ich realizacja ingeruje negatywnie w siedlisko przedmiotów ochrony, naruszając strefy gatunków o których mowa w pkt 2, co jest jak najbardziej zgodne nie tylko z intencją powołania obszarów Natura 2000, ale także z obowiązującymi przepisami prawa, w tym ustawy o ochronie przyrody.</p> <p>8. Kryteria wyboru obszarów kwalifikujących się do wyznaczenia jako obszary specjalnej ochrony ptaków</p>
--	---

		<p>Natura 2000, określone są w §6 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. (tekst jednolity: Dz.U. 2014, poz. 1713). Wskazują one jednoznacznie, iż są to obszary charakteryzujące się występowaniem populacji wskazanych gatunków, których zachowanie ze względu na liczebność jej istotne dla zachowania całej populacji krajowej, są to miejsca intensywnie użytkowane przez ptaki, miejsca ich koncentracji, np. podczas migracji. Współcześnie prowadzone badania nt. wpływu EW na ptaki, jednoznacznie zalecają, by nie lokalizować w takich miejscach inwestycji o dużej kolizyjności, takich jak EW. Wskazanie takie jest także zawarte w opracowaniu pod red. P. Chylareckiego i A. Paślawskiej, rekomendowanego przez PSEW (PSEW. 2008. <i>Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki</i>. Szczecin): „Podstawowe znaczenie dla minimalizacji ewentualnych oddziaływań elektrowni wiatrowych przez ptaki ma właściwy wybór lokalizacji, w szczególności unikanie lokalizowania elektrowni wiatrowych: na obszarach użytkowanych intensywnie przez ptaki, w miejscach koncentracji występowania gat. znanych ze swej kolizyjności (...), w miejscach koncentracji ptaków blaskodzących oraz siewkowych (...), na obszarach wyjątkowo cennych dla awifauny lęgowej”. Z uwagi na fakt, iż obszar OSO N2000 z definicji spełnia wszystkie powyższe kryteria, oraz z uwagi na występujące tu gatunki będące przedmiotami ochrony (wykazany jako szczególnie narażone na kolizje) i położenie ostoi „Jezioro Świdwie” na jednym z głównych szlaków migracyjnych Polski, zapis o nielokowaniu w ich obszarze EW jest jak najbardziej zasadny.</p>
15.	Liliana Majkowska (mieszkanca wsi Łęgi)	
	Treść uwagi	<p>„Od kilkunastu lat mieszkam w Łęgach w pobliżu południowej granicy rezerwatu Świdwie. W kilku ostatnich latach, od czasu podjęcia wzmoczonych prac melioracyjnych obserwuję postępujący bardzo szybki spadek poziomu wód gruntowych. W niektórych pobliskich ciekach występuje okresowy, całkowity brak wody, co wcześniej nie miało miejsca. Proponuję rozważenie zakazu prac melioracyjnych, bądź znaczne ograniczenie zakresu tych prac”.</p>
	Sposób rozpatrzenia	<p>Działanie ochronne polegające na utrzymaniu zasięgu jeziora Świdwie oraz reżimu hydrologicznego w zlewni rzeki Gunicy, zawarte jest w pkt. 2 załącznika nr 3 do proponowanej zmiany zarządzenia.</p>
16.	Liliana Majkowska (mieszkanca wsi Łęgi)	
	Treść uwagi	<p>„W pewnych okresach roku (szczególnie w miesiącach zimowych) występuje silne zmętnienie i przykry zapach wody w ciekach łączących miejscowości Buk, Łęgi, i Rzędziny z jeziorem Świdwie. Cieki przepływają poniżej ferm hodowlanych bydła w tych miejscowościach. Fermy te nie posiadają zbiorników magazynujących gnojowicę. Nie posiadają też wystarczającego arealu gruntów rolnych, które pozwalałyby na zagospodarowanie gnojowicy. Wydaje się, że jedyną możliwą przyczyną złego stanu wód jest prawdopodobny zrzut gnojowicy bezpośrednio do cieków lub przepływ zanieczyszczeń przez warstwy wodonośne w podłożu gruntowym. Oprócz wód powierzchniowych gnojowica może skażić chroniony podziemny zbiornik wody rozciągający się pod okolicznym terenem. Proponuję podjęcie działań zapobiegających dalszemu zanieczyszczeniu wód powierzchniowych i głębinowych”.</p>
	Sposób rozpatrzenia	<p>Uwagę częściowo uwzględniono.</p> <p>Jeśli rolnik spełnia wymagania, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 147, poz. 1033) – dalej u.n.n., i przechowuje lub stosuje gnojówkę w sposób niezgodny z ustalonym planem nawożenia, to podlega odpowiedzialności karnej na podstawie art. 41 pkt 10 i pkt 11 u.n.n. Organem właściwym do przeprowadzenia kontroli jest w takim przypadku WIOŚ, kontrolę może także wszcząć wójt (burmistrz, prezydent miasta). Oba te organy powinny posiadać plan nawożenia obowiązujący rolnika. Organ może także wszcząć postępowanie na podstawie art. 363 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.), jeśli rolnik nie przestrzega zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 80, poz. 479), określających sposób stosowania nawozów naturalnych. Podczas kontroli organ może sprawdzić, czy rolnik przechowuje gnojówkę i gnojowicę w szczelnych i zamkniętych zbiornikach o pojemności umożliwiającej gromadzenie co najmniej 4 - miesięcznej produkcji tego nawozu.</p> <p>W związku z powyższym, plan zadań ochronnych nie może ingerować w kompetencje organów odpowiedzialnych za kontrolowanie rolników pod kątem produkcji, przechowywania i stosowania nawozów naturalnych. Tym niemniej, w pkt. nr 17 załącznika nr 3 do zmiany zarządzenia (zapisy dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych), umieszczone zostało działanie pn. „monitoring parametrów fizykochemicznych wód dopływających do jeziora Świdwie”. Z uwagi na istotne znaczenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych dla ekosystemu ostoi, zadanie doprecyzowano poprzez dodanie zapisu „W razie stwierdzenia nieprawidłowości - inicjowanie czynności zmierzających do wszczęcia postępowania</p>

		wyjaśniającego”.
17.	Liliana Majkowska (mieszkanca wsi Łęgi)	
	Treść uwagi	„W związku z postępującą zabudową terenów graniczących z rezerwatem Świdwie, a tym samym wzmoczoną antropopresją, proponuję ustalenie granicy zabudowy wyznaczającej strefę ochronną wokół Świdwia”.
	Sposób rozpatrzenia	Według wskazań Ministra Środowiska (pismo z dn. 17 lipca 2015 r. ws. uwag do planów zadań ochronnych, znak: DP-074-118/24442/14/JJ), nie ma podstaw prawnych do ustanawiania działań ochronnych modyfikujących zagospodarowanie przestrzenne określonych gmin. Ustawodawca w planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000 przewidział możliwość ingerencji w planowanie przestrzenne ale wyłącznie poprzez ustanawianie określonych wskazań do zmian w istniejących dokumentach planistycznych i tylko w zakresie dotyczącym eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są one niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, o czym stanowi art. 28 ust. 10 pkt 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.). W związku z tym zapisy dotyczące utrzymania dotychczasowej powierzchni siedlisk przedmiotów ochrony zawarte zostały w załączniku nr 4 do zmiany zarządzenia, jako wskazanie do zmian w dokumentach planistycznych (wskazanie do wprowadzenia dla całego obszaru Natura 2000 zapisów o „konieczności uwzględniania w prowadzonych postępowaniach administracyjnych, konieczności utrzymania terenów łęgowych, zerowiskowych i odpoczynkowych ptaków: gruntów ornych, łąk, pastwisk i nieużytków, w stanie wolnym od zabudowy”).
18.	ENEA Operator	
	Treść uwagi	Informacja o braku uwag.
	Sposób rozpatrzenia	Nie dotyczy.

Oprócz ww. uwag, w dniu 13 października 2016 r. Nadleśnictwo Trzebież przesało drogą mailową uwagi dotyczące projektu zmian planu zadań ochronnych dla obszaru Jezioro Świdwie PLB 320006 (pismo z dn. 03.06.2016 r., znak: ZG-O.7210.3.2016). Z uwagi na fakt, iż były to uwagi tożsame ze zgłaszanymi już wcześniej postulatami (opisanymi w powyższej tabeli), które zostały już rozpatrzone i uwzględnione, treść projektu zmiany zarządzenia pozostawiono na tym etapie bez zmian.

Po zakończeniu etapu opracowywania projektu zmiany zarządzenia w sprawie PZO, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, wykonując dyspozycję określoną przepisem art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody oraz art. 39 ustawy OOS, obwieszczeniem z dnia 25 października 2016 r., znak: WOPN-ON.6320.10.2016.RCh, podał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do konsultacji społecznych sporządzonego projektu zarządzenia zmieniającego plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006, zgodnie z czynnościami określonymi w art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy OOS. Treść obwieszczenia została podana do publicznej wiadomości poprzez:

- udostępnienie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od 27 października 2016 r.,
- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od 25 października 2016 r. do 28 listopada 2016r.,
- ogłoszenie w prasie o zasięgu wojewódzkim – KURIER SZCZECIŃSKI, opublikowane w dniu 27 października 2016 r.,
- rozesłanie pocztą tradycyjną oraz elektroniczną do wszystkich urzędów gmin i starostw, a także do innych podmiotów związanych z przedmiotowym obszarem Natura 2000.

Na etapie procedury konsultacji społecznych, wpłynęło 5 pism zawierających 21 uwag i wniosków ze strony następujących podmiotów:

- 1) Urząd Miejski w Policach;
- 2) Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie;
- 3) Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny, Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa, Zakład Chemii, Mikrobiologii i Biotechnologii Środowiska;
- 4) Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej (PSEW);
- 5) Klub Przyrodników.

Natomiast o braku uwag do projektu dokumentu poinformowały Enea Operator Sp. z o. o., Oddział Dystrybucji Szczecin oraz Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

Szczegółowe informacje o sposobie rozpatrzenia wszystkich uwag znajdują się w tabeli poniżej:

TABELA NR 2

1.	Zgłaszający uwagę: Burmistrz Polic (UM w Policach)	
	Treść uwagi	W zakresie załącznika 6 do przedmiotowego projektu rozporządzenia: „ <i>Obowiązującym dokumentem w sprawie studium jest obecnie Uchwała Nr VI/47/2015 Rady Miejskiej w Policach z dnia 31 marca 2015 roku w sprawie przyjęcia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Police</i> ”.
	Sposób rozpatrzenia	Uaktualniono wskazywane zapisy.
2.	Zgłaszający uwagę: Burmistrz Polic (UM w Policach)	
	Treść uwagi	W zakresie załącznika 6 do przedmiotowego projektu rozporządzenia: „ <i>Do czasu wprowadzenia zmian w studium i w planie Tanowo (punkt 1 oraz 3 załącznika)jest możliwa realizacja plantacji wierzby, zalesień czy lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków. Kto będzie ponosił koszty wypłaty odszkodowań za wskazane zmiany w planie dotyczące zakazu takich realizacji? Czy zapisy planu ochrony mają wpływ na wydawane pozwolenia?</i> ”.
	Sposób rozpatrzenia	Uwagę częściowo uwzględniono. Odnosząc się do podniesionych kwestii, wyjaśniamy iż: a) Odnośnie realizacji plantacji wierzby energetycznej i wikliny – w przedmiotowym planie zagospodarowania przestrzennego, przeznaczenie terenu działek wymienionych w zapisie załącznika 6 określono jako: <u>grunty rolne</u> , z dopuszczeniem plantacji wikliny lub wierzby energetycznej, <u>stosownie do przydatności rolniczej i wymogów ochrony gatunkowej roślin i zwierząt (§29 ust. 2 i 5 planu)</u> , gdzie odnośnie ustaleń w zakresie ochrony środowiska wskazuje się na konieczność stosowania ustaleń §3 niniejszego planu. Paragraf ten jasno wskazuje na konieczność przestrzegania zakazów wynikających z przepisów ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. lub innych aktualnie obowiązujących przepisów (należy tu podkreślić, iż od roku 2014 dla przedmiotowej ostoi obowiązują także zapisy planu zadań ochronnych, określonych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. – Dz. U. Woj. Zach. z 2014 r., poz.1924). Ponieważ w trakcie prac nad ww. planem zadań ochronnych uzyskano dane na temat rozmieszczenia stanowisk chronionych gatunków, w tym stanowiących przedmioty ochrony w ostoi, a których to danych prawdopodobnie nie było w momencie uchwalania miejscowego planu (w roku 2012), zasadnym jest by jasno doprecyzować zapisy miejscowego planu, rezygnując z zapisów stojących w sprzeczności z obowiązującymi aktami prawnymi, a mogących wprowadzać w błąd osoby zainteresowane gospodarowaniem na tych gruntach. Należy także nadmienić, iż w toku konsultacji nad zmianami do planu zadań ochronnych – tak roboczych jak i społecznych –nie wpłynął żaden wniosek z uwagami dotyczącymi zrealizowania już na tych działkach ewentualnych plantacji, więc niezrozumiała jest tutaj groźba ewentualnych odszkodowań. Ponadto, zasadnicze przeznaczenie działek nie zmienia się, gdyż wciąż pozostaną one w użytkowaniu rolnym (co nie zmienia ich rzeczywistej wartości). b) Odnośnie zalesień –przeznaczenie terenu działek wymienionych w zapisie załącznika 6 określono

		<p>jako: <u>zalesienia gruntów rolnych</u>, (§30 ust. 4 planu), gdzie odnośnie ustaleń w zakresie ochrony środowiska, tak jak w przypadku ww. plantacji, również wskazuje się na konieczność stosowania ustaleń §3 niniejszego planu. Z uwagi na pojawienie się nowych danych dotyczących rozmieszczenia stanowisk chronionych gatunków, zasadnym jest by uaktualnić zapisy miejscowego planu, rezygnując z zapisów stojących w sprzeczności z obowiązującymi aktami prawnymi.</p> <p>c) Odnośnie przydomowych oczyszczalni ścieków - wskazanie do zmiany w miejscowym planie polega na wprowadzeniu zapisu o <u>preferowaniu</u> systemów odprowadzania ścieków do zbiorczych kanalizacji gminnych, a do czasu ich wybudowania, do atestowanych zbiorników bezodpływowych. W tej sytuacji, organy ustalające i uzgadniające warunki zabudowy dla przedmiotowego terenu, powinny wybierać i wskazywać ww. rozwiązania, gdy nie ma oczywistych przeciwwskazań do ich zastosowania. Wytyczne te nie dotyczą już istniejących oczyszczalni biologicznych, tzn. zapisy te nie wskazują na konieczność ich likwidacji. Tym niemniej, po analizie wskazywanych przez Państwa zapisów, zdecydowano się usunąć ich część mogącą sugerować, iż dotyczą one już istniejących instalacji. Treść wskazania do zmiany otrzymała w ostatnim zdaniu brzmienie: „<i>Z uwagi na wysoki poziom wód gruntowych w zlewni Jeziora Świdwie nie wskazane jest stosowanie technik oczyszczania ścieków opartych o rozsączkowywanie w gruncie</i>”. Usunięto fragment „<i>dotyczy zarówno zabudowy planowanej, jak i już istniejącej</i>”.</p>
3.	Zgłaszający uwagę: Burmistrz Polic (UM w Policach)	
	Treść uwagi	W zakresie załącznika 6 do przedmiotowego projektu rozporządzenia: „ <i>Zapisy o zmianie studium i planów dotyczących budowy farm wiatrowych (punkt 5) powinny konkretnie wskazywać trasy przestrzeni niezakłócanych obecnością turbin wiatrowych</i> ”.
	Sposób rozpatrzenia	Wskazanie do umieszczenia w Studium ustaleń zapewniających utrzymanie dotychczasowej drożności tras migracji i przestrzeni powietrznej w zasięgach siedlisk lęgowych, żerowiskowych oraz odpoczynkowych przedmiotów ochrony ma na celu zapewnienie właściwej ochrony przedmiotom ochrony i ich siedliskom. Ustalenia te winny dotyczyć zarówno zidentyfikowanych już siedlisk (określonych podczas prac nad tworzeniem planu zadań ochronnych dla obszaru), jak i siedlisk przedmiotów ochrony, które dopiero zostaną zidentyfikowane podczas działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy, monitoringów stanu przedmiotów ochrony i ich siedlisk, a także monitoringów wykonywanych dla potrzeb ocen oddziaływania na środowisko lub na obszar Natura 2000. Z uwagi na zmienność w czasie rozmieszczenia i liczebności populacji, oraz zmienność warunków siedliskowych w różnych latach (wpływającą m.in. na rozmieszczenie i liczebność gatunku, a także warunkującą preferowanie żerowisk), na dzień dzisiejszy nie jest możliwe wyznaczenie tras przestrzeni powietrznych, które powinny zostać drożne, w sposób który uwzględniałby wszystkie ww. parametry.
4.	Zgłaszający uwagę: RDLP w Szczecinie	
	Treść uwagi	Odnośnie zapisów dla przedmiotów ochrony: bocian czarny, kania czarna, kania ruda, bielik, orlik krzykliwy, mówiących o utrzymaniu zróżnicowanej struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów, pozostawianiu w rębniach zupełnych kęp drzewostanu stanowiących nie mniej niż 5% powierzchni manipulacyjnej, zaleceniu wyznaczania biogrup w sposób umożliwiający ich łączenie, uwzględnianiu przy wyznaczaniu biogrup szczególnie ukształtowania terenu i warunków hydrologicznych, dążeniu do zwiększenia udziału powierzchniowego drzewostanów w wieku powyżej 120 lat, pozostawianiu – ochronie przestojów (Db, Bk, So, Ol), zwłaszcza na siedliskach wilgotnych i w pobliżu terenów podmokłych – <i>Proponujemy zapis: „Kontynuowanie pozostawiania na powierzchniach użytkowanych rębniami zupełnymi do 5 % w formie grup i/lub kęp drzew do naturalnego rozpadu wraz z nienaruszonymi warstwami dolnymi z wyjątkiem zrębów do 1 ha, bloków upraw pochodnych i względów bezpieczeństwa. W rębniach złożonych w miarę możliwości łączenie w większe powierzchnie pozostawionych biogrup w nawrotach ciąć na sąsiadujących działkach”.</i> Wnosimy o usunięcie zapisu: „ <i>Dążenie do zwiększenia udziału powierzchniowego drzewostanów w wieku powyżej 120 lat. Pozostawianie – ochrona przestojów (Db, Bk, So, Ol), zwłaszcza na siedliskach wilgotnych i w pobliżu terenów podmokłych</i> ”.
	Sposób rozpatrzenia	Uwagę uwzględniono. W wyniku pełnej realizacji planu urządzenia lasu nastąpi spadek powierzchni drzewostanów w wieku powyżej 120 lat o 16,18 ha, ale jednocześnie nastąpi zdecydowany wzrost powierzchni drzewostanów powyżej 100 lat (101-120 lat) o 70,87 ha. Nastąpi również spadek powierzchni drzewostanów z panującą So, Brz i Św oraz wzrost powierzchni drzewostanów z panującym Db i Bk. Natomiast nie ma zapisu w PUL o usuwaniu przestojów. Zwiększenie udziału powierzchni drzewostanów w wieku powyżej 120 lat w tej rewizji planu jest niemożliwe. Struktura klas wieku w obszarze Natura 2000

		wskazuje, że w dłuższej perspektywie czasowej możliwe będzie zwiększenie udziału drzewostanów w wieku powyżej 120 lat, ale nie w okresie obowiązywania tego PZO.
5.	Zgłaszający uwagę: RDLP w Szczecinie	
	Treść uwagi	Oдноśnie zapisów dla przedmiotów ochrony: bocian czarny, kania czarna, kania ruda, bielik, orlik krzykliwy, rybołów, mówiących o kontynuowaniu dotychczasowej ochrony strefowej, zgodnie z aktualnie obowiązującym rozporządzeniem w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt i utrzymywanie stref ochronnych przez minimum 5 lat po ewentualnym opuszczeniu miejsca lęgu przez ptaki, przy jednoczesnym braku gniazda w tym okresie i braku innych śladów jednoznacznie wskazujących na zainteresowanie ptaków daną ostoją, zaś dla nowych, potwierdzonych miejsc gniazdowania gatunków, objęcie ochroną strefową poprzez ustanawianie stref ochronnych – <i>Proponujemy zapisać, zgodnie z zawartym porozumieniem RDLP-RDOŚ: „Kontynuowanie dotychczasowej ochrony strefowej, zgodnie z aktualnie obowiązującym rozporządzeniem w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt i utrzymywanie stref ochronnych przez minimum 5 lat dla bociana czarnego, bielika, rybołowa, i minimum 3 lata dla kani rudej, kani czarnej i orlika krzykliwego, po ewentualnym opuszczeniu miejsca lęgu przez ptaki, przy jednoczesnym braku gniazda w tym okresie i braku innych śladów jednoznacznie wskazujących na zainteresowanie ptaków daną ostoją. Dla nowych, potwierdzonych miejsc gniazdowania gatunków, objęcie ochroną strefowa poprzez ustanawianie stref ochrony.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Wprowadzono proponowaną modyfikację zapisu – okresy utrzymania stref są zgodne z wytycznymi wskazywanymi przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska (Dorota Zawadzka et al. 2013. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. GDOŚ, Warszawa).
6.	Zgłaszający uwagę: Natalia Szczerbińska, Małgorzata Gałczyńska (ZUT w Szczecinie)	
	Treść uwagi	<i>Monitoring parametrów fizykochemicznych wód dopływających do jeziora Świdwie powinien być prowadzony regularnie raz w miesiącu przez kolejne lata. Jest on uzasadniony koniecznością kontroli cieków doprowadzających wodę do jeziora Świdwie, w obrębie których występują okresowe wzrosty stężenia związków azotu i fosforu. Monitoring ten pozwoli na określenie źródeł zanieczyszczenia wód. Dodatkowym efektem uzyskanych danych będzie możliwość zaproponowania metod ograniczenia dopływu wyżej wymienionych związków do cieków. Wszystkie te efekty przyczynią się do ochrony siedlisk ptaków wodno-błotnych. Planowane działania w zakresie zmiany reżimu hydrologicznego na terenie rezerwatu Świdwie mają na celu zapewnienie optymalnych warunków dla bytującej tutaj awifauny, co pociąga za sobą konieczność kontroli stężenia związków biogenych wpływających na eutrofizację jeziora Świdwie. W publikacjach naukowych m.in. Bowik i in. (2008) oraz w załączniku nr 3 do Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 r., zwraca się szczególną uwagę na niekorzystny wpływ procesu eutrofizacji wód dla rozwoju ichtiofauny i awifauny. Zbyt duże stężenia związków biogenych przyczyniają się m.in. do rozwoju toksycznych sinic z gromady Cyanobacteria w wodzie, które posiadają zdolność do produkcji wtórnych metabolitów – cyjanotoksyn, stanowiących zagrożenie dla zdrowia zwierząt wodnych oraz człowieka. Zatruciom tymi związkami w wodach ulegają najczęściej zooplankton, ryby oraz ptaki. Zatrucia powodują śnięcie ryb, zaburzając łańcuch troficzny. Następstwem czego jest pogorszenie się warunków żeru dla ptactwa wodno-błotnego. Szczególnie narażonymi gatunkami ptaków, występującymi na terenie rezerwatu, są rybitwa czarna i perkoz rdzawoszyi. Postępująca eutrofizacja jeziora ma wpływ na występujące w nim gatunki roślin, obserwowana jest sukcesyjna przebudowa zbiorowisk roślinnych. Jak podaje Wilhelm (2009-2010), do niedawna największą powierzchnię wodną jeziora Świdwie zajmowały podwodne łąki ramieniowe z rzędu Charretalia. Obecnie zaobserwowano ich stopniowy zanik. Zaobserwowano również wzrost liczby osobników takich gatunków makrofitów jak: Ceratophyllum demersum, Hydrocharis morsus-ranae czy Stratiotes aloides. Gatunki te występują głównie w eutroficznych wodach stojących – jeziorach, starorzeczach, przy czym Stratiotes aloides preferuje zbiorniki silnie zarastające i wypłacone, z grubą warstwą osadów organicznych (Szoszkiewicz i in. 2010). Według Wilhelma (2009-2010) ze względu na dynamikę wzrostu wymienionych wyżej gatunków roślin ich areal co roku będzie się powiększał, co w dalszej perspektywie czasowej umożliwi ekspansję roślinności szuwarowej. Zaobserwowana przebudowa zbiorowisk roślinnych ma istotny wpływ na awifaunę, szczególnie narażone są ptaki wodno-błotne, dla których zmieniają się warunki gniazdowania oraz żeru, proces ten również wpływa na ichtiofaunę. Większość ryb jak np. karpowate Cyprinidae, szczupakowate Esocidae, sumowate Siluridae, składa ikrę na roślinach wodnych. Niektóre z gatunków ryb wyspecjalizowały się tylko do jednego gatunku rośliny, np. lin trze się w zaroślach Stratiotes aloides, a płoć składa ikrę na łodygach Phragmites australis. Zmiany gatunkowe zbiorowisk roślinnych mogą spowodować dominację jednych gatunków ryb nad innymi, co z kolei zaburzy łańcuch troficzny. Rośliny wodne stanowią również pożywienie dla niektórych gatunków ryb z rodziny karpowatych, ryby te szczególnie upodobały</i>

		<i>sobie Ceratophyllum demersum, Elodea canadensis, Hydrocharis morsus-ranae, Phragmites australis, Typha latifolia czy Typha angustifolia (Bernatowicz i Wolny 1969).</i>
	Sposób rozpatrzenia	Działanie ochronne dotyczące monitoringu parametrów fizykochemicznych wód dopływających do jeziora Świdwie (działanie nr 17 z załącznika 3 do projektu zmiany zarządzenia), mówi o konieczności wykonywania badań stężenia związków azotu i fosforu co miesiąc przez okres 1 roku (począwszy od drugiego roku obowiązywania pzo), jednocześnie wskazując na ich kontynuację w razie potrzeby. Tym samym tut. organ stoi na stanowisku, iż zapis taki jest wystarczający dla potrzeb monitoringu parametrów fizykochemicznych wód dopływających do jeziora Świdwie.
7.	Zgłaszający uwagę: Małgorzata Gałczyńska (ZUT w Szczecinie)	
	Treść uwagi	<i>Monitoring parametrów fizykochemicznych wód dopływających do jeziora Świdwie powinien być prowadzony regularnie raz w miesiącu przez kolejne lata, ze względu na planowane działania w zakresie zmiany reżimu hydrologicznego jeziora. Należy zwrócić szczególną uwagę na dane związane ze stężeniem związków fosforu i azotu w wodach Kanału BY – Małej Gunicy w latach 1994-1996, 2003 i 2014 roku (Gałczyńska 1998 i 2013; Gałczyńska i in. 2014). Wartości średnie dla ortofosforanów (V) w podanych okresach kształtowały się następująco: 0,34 mgdm⁻³, 0,26 mgdm⁻³ oraz 0,19 mgdm⁻³. W odniesieniu do azotu mineralnego wartości średnie wyniosły odpowiednio: 1,65 mgdm⁻³, 0,72 mgdm⁻³, oraz 0,44 mgdm⁻³. Przedstawione dane wskazują na spadek średniego stężenia związków biogenych na przestrzeni 20 lat. Niemniej jednak, wprowadzenie wód kanału BY do zlewni Świdwia dodatkowo zasili zeutrofizowany zbiornik w związki fosforu i azotu, a tym samym może przyspieszyć jego zarastanie. Istotnym byłoby zatem opracowanie koncepcji i wprowadzenie doczyszczania tych wód metodami biologicznymi. Takie rozwiązania to wybudowanie zbiornika – stawu makrofitowego z wprowadzanymi i usuwanymi po okresie wegetacyjnym roślinami wodnymi. Celem byłoby obniżenie stężenia związków biogenych w wodzie i akumulacja pierwiastków, w tym metalicznych, w biomasie roślin wodnych (Gałczyńska 2012, Gałczyńska i Buško 2016). Kolejnym zabiegiem ochronnym, zmniejszającym obciążenie zewnętrzne zbiornika wodnego jest zmniejszenie liczebności fitoplanktonu w wodzie dopływającej do zbiornika poddawanego ochronie wprowadzając do cieku wodnego naturalne algi statyki w postaci balotów słowy jęczmieńnej. Uzyskuje się dzięki temu zabiegowi zmiany w składzie fitoplanktonu oraz redukcję ryzyka zakwitów sinicowych w wodach jeziora (Wiśniewski 2002).</i>
	Sposób rozpatrzenia	Działanie ochronne dotyczące monitoringu parametrów fizykochemicznych wód dopływających do jeziora Świdwie (działanie nr 17 z załącznika 3 do projektu zmiany zarządzenia), mówi o konieczności wykonywania badań stężenia związków azotu i fosforu co miesiąc przez okres 1 roku (począwszy od drugiego roku obowiązywania pzo), wskazując na ich kontynuację w razie potrzeby. Tym samym tut. organ stoi na stanowisku, iż zapis taki jest wystarczający dla potrzeb monitoringu parametrów fizykochemicznych wód dopływających do jeziora Świdwie. Jednocześnie uzupełniono przedmiotowe działanie o zapis – „(...) W zależności od wyników prowadzonego monitoringu – podjęcie działań zmierzających do opracowania koncepcji i wprowadzenia doczyszczania wód dopływających do jeziora metodami biologicznymi”.
8.	Zgłaszający uwagę: PSEW	
	Treść uwagi	Odnośnie wskazanego zagrożenia potencjalnego C.03.03 produkcja energii wiatrowej i jego opisu, wskazanego dla przedmiotów ochrony: A030 bociana czarnego, A031 bociana białego, A039 gęsi zbożowej, A041 gęsi białoczelnej, w załączniku nr 1 projektu zmiany zarządzenia - <i>Proponujemy unikać przy opisie zagrożenia zakładania z góry wystąpienia zwiększenia śmiertelności ptaków wskutek kolizji z turbinami wiatrowymi. W naszej opinii jedynie przeprowadzenie oceny oddziaływania inwestycji na środowisko, zawierającej analizę wariantów jej realizacji, może dawać podstawy do formułowania tego typu stwierdzeń. Właściwa realizacja inwestycji mogących oddziaływać na obszar Natura 2000 jest zapewniona poprzez przeprowadzenie dla ww. przedsięwzięć oos na obszar, o której mowa w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o oos, w szczególności w jej art. 96 ust.1. Jako organizacja zrzeszająca przedstawicieli sektora wiatrowego czujemy się w obowiązku zwrócić Państwu uwagę na fakt, wiele dokumentów podkreśla, iż dobrze zaprojektowane inwestycje mogą mieć pozytywny wpływ na lokalną bioróżnorodność, nawet w odniesieniu do obszarów sieci Natura 2000, zaś najistotniejszą kwestią jest pozytywny wpływ energetyki wiatrowej na ograniczenie zmian klimatu, które mogą dalece bardziej i w skali globalnej zaszkodzić awifaunie, niż realizacja inwestycji wiatrowych. Zaznacza się, że wpływ energetyki wiatrowej na ptaki jest znacznie mniejszy, niż innych form działalności człowieka. Wszystkie oddziaływania, jakie ewentualnie może mieć energetyka wiatrowa na środowisko przyrodnicze, badane są dla każdej inwestycji indywidualnie. Stoimy na stanowisku, że potencjalny wpływ może być znacząco ograniczony lub zupełnie wyeliminowany przez optymalny dobór lokalizacji oraz rzetelną ocenę oddziaływania na środowisko, której rolę warto wzmocnić przy formułowaniu tak szczegółowych zaleceń. O rzeczywistym oddziaływaniu inwestycji można</i>

		<i>mówić, kiedy znane są jej podstawowe parametry, takie jak liczba turbin, ich moc i gabaryty oraz dokładna lokalizacja.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Uwaga zbieżna z uwagą zgłoszoną podczas konsultacji roboczych. W związku z powyższym – rozpatrzenie uwagi j.w. (pkt 12 tabeli nr 1).
9.	Zgłaszający uwagę: PSEW	
	Treść uwagi	Odnośnie zagrożenia potencjalnego C.03.03 produkcja energii wiatrowej i jego opisu, wskazanego dla przedmiotów ochrony: A043 gęgawy, A051 krakwy, A073 kani czarnej, A074 kani rudej, A075 bielika, A089 orlika krzykliwego, A094 rybołowa, A127 żurawia, w załączniku nr 1 projektu zmiany zarządzenia – <i>Stosowana nomenklatura kodów zagrożeń dotyczy obszaru Natura 2000. Nie istnieją żadne przepisy prawne, umożliwiające by wskazywać zagrożenia spoza obszaru przy użyciu tych kodów. Jeżeli dane przedsięwzięcie planowane jest w sąsiedztwie obszaru Natura 2000, to istnieją narzędzia w postaci procedury oceny oddziaływania na środowisko czy na obszar Natura 2000, dzięki którym można określić, czy dana inwestycja może znacząco negatywnie oddziaływać na dany obszar i przedmioty jego ochrony. Tak nieprecyzyjne rozszerzenie identyfikacji zagrożeń poza granice obszaru Natura 2000 („również w pobliżu obszaru – ok. 10 km”), zwłaszcza bez rzetelnego uzasadnienia wskazanej odległości jest nadmiarowe i godzi w swobodę gospodarowania gruntem. Badanie wpływów określonej inwestycji na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 nie jest ograniczone jedynie do inwestycji znajdujących się w granicach tego obszaru. Tym samym wyznaczenie ram (które można rozumieć jako dopuszczenie bądź zakaz) budowy elektrowni wiatrowych w granicach obszaru Natura 2000 lub poza jego granicami z powołaniem się na cele ochrony obszaru Natura 2000 musi wynikać z oceny oddziaływania tego przedsięwzięcia na środowisko (na obszar Natura 2000) lub strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Uwaga niezrozumiała. Stosowane w załączniku nr 1 do zmiany zarządzenia kody zagrożeń są zgodne z listą referencyjną zagrożeń, presji i działań, wskazaną przez Europejską Agencję Środowiska (EEA), i dotyczą obszaru Natura 2000. Zarówno w odniesieniu do użytych kodów, jak i ich opisów, nie wskazywano zagrożeń spoza obszaru Natura 2000. W odniesieniu do drugiej części uwagi, podkreślić należy, iż żadna część procedowanego zarządzenia nie zawiera zakazów dotyczących poszczególnych inwestycji, ale zapisy w nim zawarte wskazują na konieczność uwzględniania w prowadzonych postępowaniach zachowania dotychczasowej drożności tras migracji i przestrzeni powietrznej w zasięgach siedlisk lęgowych, żerowiskowych oraz odpoczynkowych przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, celem zapewnienia trwałości ich populacji wykazanych na danym obszarze.
10.	Zgłaszający uwagę: PSEW	
	Treść uwagi	Odnośnie celów działań ochronnych, wskazanych dla przedmiotów ochrony: A031 bociana białego, A039 gęsi zbożowej, A041 gęsi białoczelnej, A043 gęgawy, A051 krakwy, A073 kani czarnej, A074 kani rudej, A075 bielika, A089 orlika krzykliwego, A094 rybołowa, A127 żurawia, w załączniku nr 2 projektu zmiany zarządzenia – <i>Obszary Natura 2000 nie są z założenia wyłączone z gospodarczego wykorzystania, a weryfikacji dopuszczalności realizacji konkretnego przedsięwzięcia dokonuje się w ramach oceny postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko oraz na obszar Natura 2000. Dopiero wyniki tego postępowania zawarte w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (ewentualnie w prognozie oddziaływania na środowisko), pozwolą na obiektywną odpowiedź czy dane przedsięwzięcie jest dopuszczalne, czy nie. Wszystkie oddziaływania, jakie ewentualnie może mieć energetyka wiatrowa na środowisko przyrodnicze, badane są dla każdej inwestycji indywidualnie. Stoimy na stanowisku, że potencjalny wpływ może być znacząco ograniczony lub zupełnie wyeliminowany przez optymalny dobór lokalizacji oraz rzetelną ocenę oddziaływania na środowisko, której rolę warto wzmocnić przy formułowaniu tak szczegółowych zaleceń.</i>
	Sposób rozpatrzenia	W pełni zgadzamy się ze stanowiskiem PSEW, że obszary Natura 2000 nie są z założenia wyłączone z gospodarczego wykorzystania, zaś potencjalny wpływ realizowanych inwestycji może być znacząco ograniczony lub zupełnie wyeliminowany przez <u>optymalny dobór lokalizacji oraz rzetelną ocenę oddziaływania na środowisko</u> . Z uwagi na powyższe, należy wziąć pod uwagę także sytuację, iż faktyczne rozmieszczenie i liczebność gatunków może wykluczyć realizację inwestycji, w przypadku gdy nie istnieje wariant bezkolizyjny. Kryteria wyboru obszarów kwalifikujących się do wyznaczenia jako obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, określone są w §6 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. (tekst jednolity: Dz.U. 2014, poz. 1713). Wskazują one jednoznacznie, iż są to obszary charakteryzujące się występowaniem populacji wskazanych gatunków, których zachowanie ze względu na liczebność jest istotne dla zachowania całej populacji krajowej, są to miejsca intensywnie użytkowane przez ptaki, miejsca ich koncentracji, np. podczas migracji. Współcześnie prowadzone badania nt. wpływu EW na ptaki, jednoznacznie zalecają, by nie lokalizować w takich miejscach inwestycji o dużej kolizyjności, takich

		<p>jak EW. Wskazanie takie jest także zawarte w opracowaniu pod red. P. Chylareckiego i A. Paślawskiej, rekomendowanego przez PSEW (PSEW. 2008. <i>Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki</i>. Szczecin): „Podstawowe znaczenie dla minimalizacji ewentualnych oddziaływań elektrowni wiatrowych przez ptaki ma właściwy wybór lokalizacji, w szczególności unikanie lokalizowania elektrowni wiatrowych: na obszarach użytkowanych intensywnie przez ptaki, w miejscach koncentracji występowania gat. znanych ze swej kolizyjności (...), w miejscach koncentracji ptaków blaskodzących oraz siewkowych (...), na obszarach wyjątkowo cennych dla awifauny lęgowej”.</p>
11.	Zgłaszający uwagę: PSEW	<p>Odnośnie wskazań do zmian w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Dobra oraz Police, oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin Dobra i Police, wskazanych w załączniku nr 4 projektu zmiany zarządzenia, gwarantujących utrzymanie drożności tras migracyjnych, dostępności miejsc zerowiskowych jak również zmniejszenia zagrożenia kolizją z turbinami wiatrowymi – <i>Badanie wpływów określonej inwestycji na cele ochronne obszaru Natura 2000 nie jest ograniczone jedynie do inwestycji znajdujących się w granicach tego obszaru. Tym samym wyznaczenie ram (które można rozumieć jako dopuszczenie bądź zakaz) budowy elektrowni wiatrowych w granicach obszaru Natura 2000 lub poza jego granicami z powołaniem się na cele ochrony obszaru Natura 2000 musi wynikać z oceny oddziaływania tego przedsięwzięcia na środowisko (na obszar Natura 2000) lub strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Dokumentami strategicznymi, które ustawodawca przewidział bezpośrednio do zarządzenia ochroną obszaru Natura 2000 jest plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 i plan ochrony obszaru Natura 2000. Zakres dopuszczalnej treści (zawartości) tych dokumentów został wyraźnie określony w art. 28 ust. 10 i art. 29 ust.8 ustawy o ochronie przyrody. Analiza dopuszczalnej treści tych dokumentów wskazuje, iż brak jest podstaw do formułowania w nich określonych zakazów budowy elektrowni wiatrowych. Tym samym niedopuszczalne są jako wskazania do zmian suikzp, sformułowania planu zadań typu „niedopuszczenie do zmian przeznaczenia i sposobu użytkowania gruntów (i w efekcie nie przeznaczanie ich pod budowę farm wiatrowych), czy „przestrzeń powietrzna nie zakłócona obecnością turbin wiatrowych powinna być zachowana w promieniu min. 5 km od gniazda bielika, min. 10 km od gniazda rybołowa i min. 3 km. od gniazd bociana białego, bociana czarnego, kani czarnej, kani rudej i orlika krzykliwego oraz na trasie przelotu ptaków z miejsc rozrodu do miejsc zerowania znajdujących się w odległości do 10 km”. Ponieważ plan zadań ochronnych obszaru Natura 2000 jest aktem ustanowionym na potrzeby ochrony obszarów Natura 2000 brak jest uzasadnienia by w dokumentach strategicznych niezwiązanych bezpośrednio z ochroną tych obszarów wprowadzać wskazania do ograniczeń inwestycyjnych z powołaniem się na cele ochronne obszaru Natura 2000. Zadaniem własnym gminy jest kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na jej terenie w tym uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obszary Natura 2000 oraz tereny sąsiadujące z nimi co do zasady znajdują się na terenie konkretnej gminy (za wyjątkiem obszarów morskich RP). Gmina korzysta ze znacznej autonomii w zakresie zagospodarowania przestrzennego (niekiedy nazywanej władztwem planistycznym). Ograniczenie tej autonomii możliwe jest jedynie na podstawie przepisów ustawowych. Przytaczane wartości wynikają z wytycznych GDOŚ, a więc nie z aktu normatywnego, określonych we wskazaniach dotyczących zagospodarowania siedlisk gatunków (Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013. <i>Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000</i>. GDOŚ, Warszawa). Analiza przepisów prawa polskiego i wspólnotowego wskazuje niezbicie, iż brak jest jakichkolwiek prawnych ograniczeń i zakazów do podejmowania na obszarach Natura 2000, a tym bardziej w ich sąsiedztwie działalności, co do której nie zostało w sposób wyraźny wykazane w ocenie oddziaływania na środowisko lub strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, iż stanowi zagrożenie dla gatunków i siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony. Dotyczy to także możliwości budowy elektrowni wiatrowych na takich obszarach lub w ich sąsiedztwie. Poza generalnym zakazem art. 33 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, przepisy prawa polskiego w ślad za przepisami prawa wspólnotowego nie przewidują żadnych indywidualnych zakazów działalności inwestycyjnej ze względu na cele ochronne obszaru Natura 2000. Ustawa o ochronie przyrody zabrania więc jedynie podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000. Obszary Natura 2000 nie są bowiem z założenia wyłączone z gospodarczego wykorzystania, a weryfikacji dopuszczalności realizacji konkretnego przedsięwzięcia dokonuje się w ramach oceny postępowania w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz na obszar Natura 2000. Dopiero wyniki tego postępowania zawarte w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (ewentualnie w prognozie oddziaływania na środowisko), pozwolą na obiektywną odpowiedź czy dane przedsięwzięcie jest dopuszczalne czy nie. Niezrozumiałym w naszej opinii jest tłumaczenie (str. 13 JEZ.ŚWIDWIE proj. zm. zarz. Uzasadnienie 15.09.16), że „pomimo, iż dla tego typu przedsięwzięć przeprowadzana powinna być rzetelna oś, to jednak zdarzają się pomyłki i błędy w ich lokalizacji”. Prezentowane podejście jest dyskusyjne. Zakłada a priori asekuracyjne wyłączenie całego</i></p>
	Treść uwagi	

	<p>obszaru Natura 2000 spod możliwości realizowania inwestycji wiatrowych, uzasadniając to możliwością popełnienia błędu. Jest to w naszej opinii również zapis wysoce dyskryminujący, gdyż przewiduje zachowanie przestrzeni powietrznej wolnej jedynie od turbin wiatrowych, podczas gdy badania naukowe wykazują, że w pierwszej kolejności za zwiększoną śmiertelność ptaków odpowiadają budynki/szyby, linie elektroenergetyczne, kotły, samochody i pestycydy. Zapis o ochronie przestrzeni powietrznej w proponowanym brzmieniu to w praktyce wyłączenie całego obszaru Natura 2000 spod możliwości budowy farm wiatrowych. Przedstawione zapisy faktycznie stanowią zakazy. W delegacji ustawowej do ustanowienia aktów prawa miejscowego nie przewidziano możliwości ustanowienia w nich zakazów, więc takie działanie stanowi jej przekroczenie. Proponowany zapis rozszerzający strefy przestrzeni bez obecności turbin wiatrowych o dodatkowe kilometry może w wielu przypadkach być równoznaczny z tworzeniem formy otulin czy buforów dla tych obszarów, które nie są przewidziane dla tej formy ochrony w prawie krajowym (ustawa o ochronie przyrody), jak również wielokrotnie przekracza strefy ochronne ustanawiane dla stwierdzonych w danym obszarze gniazd poszczególnych osobników tych gatunków (zał. 4 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt Dz.U. 2014 poz. 1348). Jeżeli określone miejsca, znajdujące się na terenie ostoi, cechują się szczególną wartością dla potencjalnie narażonych elementów ekosystemu, może to być podstawą do rekomendowania oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 z uwzględnieniem jego celu i przedmiotu ochrony. Nie ma jednak podstaw, aby wykluczyć możliwość realizacji przedsięwzięcia bez pełnej informacji o jego wpływie, możliwej do uzyskania wyłącznie w procedurze oos. Rozszerzenie strefy pozbawionej możliwości budowy turbin wiatrowych o kolejne kilometry od granic stref ochronnych, jak również od granic obszaru Natura 2000, jest tym bardziej nadmierowe. Regulacja działalności gospodarczej, swobody gospodarowania gruntem oraz planowania przestrzennego w dokumencie prawa miejscowego na obszarach nieobjętych tym dokumentem jest obciążona wadą prawną - brak jest podstawy prawnej. Takie podejście implikuje szereg konsekwencji finansowo- prawnych, wynikających z naruszenia prawa własności: prawo miejscowe nie może regulować zasad gospodarowania na obszarach nieobjętych tym dokumentem. W przypadku próby wprowadzenia tych ograniczeń w zagospodarowywaniu terenów poza obszarem, którego dotyczy dokument, można się spodziewać licznych wniosków o odszkodowania z tytułu bezpodstawnych ograniczeń działalności ze strony właścicieli gruntów objętych wadliwymi zapisami. W świetle aktualnych przepisów o prawie miejscowym takie rozszczenia zapewne zostaną uznane za uzasadnione. Przepisy prawa polskiego w tym przepisy ustawy o ochronie przyrody nie dopuszczają możliwości tworzenia „otulin” wokół obszarów Natura 2000.</p>
<p>Sposób rozpatrzenia</p>	<p>W odniesieniu poszczególnych zarzutów i wniosków wyżej cytowanej uwagi, wyjaśniamy iż:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przedmiotowe zapisy dotyczą wykazanych stanowisk lęgowych, noclegowisk i żerowisk, które są niezbędne dla zachowania gatunku w obszarze. Liczba i lokalizacja tych stanowisk została określona podczas prac nad planem zadań ochronnych dla obszaru, gdzie ich aktualizacja jest wpisana w plan jako działania z zakresu monitoringu. W związku z powyższym, tuż organ nie zgadza się ze stwierdzeniem, iż „(...) wyznaczanie ram (...) budowy elektrowni wiatrowych w granicach obszaru N2000 lub poza jego granicami musi wynikać z oceny oddziaływania tego przedsięwzięcia na środowisko (na obszar Natura 2000) lub strategicznej oceny oddziaływania na środowisko”, gdyż dane uzyskane podczas prac nad planem zadań ochronnych dają rzetelne podstawy do sformułowania potencjalnych i istniejących zagrożeń, oraz wskazania zadań ochronnych czy też zapisów w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i mpzp gmin, celem ich eliminacji lub minimalizacji. Jednocześnie wyjaśniamy, iż ustalenia zawarte w załączniku nr 4 do zmiany zarządzenia nie są odmową do uzgodnienia warunków realizacji jakiegokolwiek inwestycji, jak również, jako wskazania do dokumentów planistycznych, nie wykluczają obowiązku stosowania procedur oceny oddziaływania na środowisko czy na obszar Natura 2000. 2. Wskazanie EW nie przesądza o braku szkodliwości innych rodzajów przedsięwzięć, podkreślone jest jedynie rozpoznane i bezdyskusyjne potencjalnie możliwe negatywne oddziaływanie EW na przedmioty ochrony. Ponadto, w planie zadań ochronnych określony został szereg różnych zagrożeń dla populacji przedmiotów ochrony, istotnych w warunkach konkretnego terenu i jego uwarunkowań przyrodniczych. Dotyczą one w tym samym stopniu kolizji z elementami infrastruktury elektrowni wiatrowych, co zwiększonej śmiertelności ptaków spowodowanej kolizjami z napowietrznymi liniami energetycznymi i porażeniem prądem elektrycznym, zmniejszeniem arealu i utraty siedlisk żerowania w wyniku presji zabudowy, zmiany sposobu użytkowania gruntów rolnych, m.in. zalesiania terenów użytków cz też przekształcania ich pod uprawy plantacyjne. 3. W odniesieniu do zarzutu, iż (...) zapis o ochronie przestrzeni powietrznej w proponowanym brzmieniu to w praktyce wyłączenie całego obszaru Natura 2000 spod możliwości budowy farm

wiatrowych" wyjaśniamy, iż wskazania w załączniku nr 4 do zmiany zarządzenia odnoszą się do konieczności utrzymania dotychczasowej drożności tras migracji i przestrzeni powietrznej w zasięgach siedlisk lęgowych, żerowiskowych oraz odpoczynkowych przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, poprzez niedopuszczenie do zmiany przeznaczenia i sposobu użytkowania gruntów, i są niezbędne dla realizacji założeń celów działań ochronnych, określonych w załączniku nr 2 do procedowanego dokumentu. Tym samym przedmiotowy zapis nie wprowadza odgórnie „zakazów”, a wskazuje na konieczność uwzględnienia w prowadzonych postępowaniach zachowania ww. uwarunkowań przyrodniczych obszaru. Każdy inwestor planujący inwestycję na terenie ostoi (w tym także EW) musi mieć świadomość, iż ostoja „Jezioro Świdwie” charakteryzuje się występowaniem populacji gatunków, których zachowanie ze względu na liczebność jej istotne dla zachowania całej populacji krajowej, jest obszarem intensywnie użytkowanym przez ptaki, oraz miejscem ich koncentracji (m.in. podczas migracji - co wynika z położenia ostoi na osi jednego z głównych szlaków migracyjnych Polski). Według ustawy o ochronie przyrody, inwestycja nie może wpływać negatywnie na gatunki, dla ochrony których utworzony został obszar N2000. Dlatego należy wziąć pod uwagę, iż faktyczne rozmieszczenie i liczebność gatunków może wykluczyć realizację inwestycji, w przypadku gdy nie istnieje wariant bezkolizyjny.

4. Niezrozumiały jest zarzut, iż wskazywane do zachowania odległości przestrzeni powietrznej wolnej od turbin wokół siedlisk gatunków, wynikają z wytycznych GDOŚ, a nie z aktu normatywnego. Nie istnieją bowiem przepisy prawne, które odnosiłyby się do biologii poszczególnych gatunków, oraz ich wymagań siedliskowych. Regulowana jest za to kwestia ich ochrony, gdzie wskazuje się na szereg zakazów i nakazów gwarantujących zachowanie ich populacji. Jak już zostało wyjaśnione w tab. uwag nr 1, planowanie zadań mających na celu utrzymanie populacji danego gatunku musi obejmować habitat wykorzystywany przez poszczególne osobniki. Tak pojęta ochrona gatunkowa ugruntowana jest przepisami prawa krajowego (m.in. wspomniany często art. 33 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651, z późn. zm.), §10 pkt. 2 i 4 Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348)). Również zapisy Dyrektywy 2004/35/WE z dn. 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, wprowadzają obowiązek utrzymania „korzystnego stanu ochrony” w odniesieniu do gatunków chronionych, wskazanych w art. 4 ust.1 Dyrektywy Ptasiej (i wymienionych w załączniku I do niej), bądź w załącznikach II i IV do Dyrektywy Siedliskowej. Plan zadań ochronnych ma na celu utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunków, oraz likwidację lub ograniczenie istniejących lub potencjalnych zagrożeń (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 - Dz.U. z 2010 r., Nr 34, poz. 186, zm. Dz.U. z 2012 r. poz. 506). Do osiągnięcia powyższych niezbędne są konkretne wskazania, w tym opierające się na znajomości biologii poszczególnych gatunków. Odległości, które powinny zostać zachowane w stosunku do lokalizacji takich inwestycji jak elektrownie wiatrowe, wynikają z ogólnodostępnej wiedzy, uzyskanej na podstawie wieloletnich badań i obserwacji. Są to dane obiektywne, niepodważalne, opracowane przez uznanych naukowców, zarówno krajowych jak i zagranicznych. Podkreślenia wymaga fakt, iż wytyczne GDOŚ opierają się na ich badaniach naukowych, gdzie dla każdego gatunku podawana jest bogata literatura potwierdzająca zasadność stawianych tez. Ponownie także podkreślamy, iż podane wielkości nie są rozszerzeniem stref ochronnych, jak to sugeruje zgłaszający uwagę. Strefa ochronna wyznaczana jest celem ochrony gniazda, i zapewnienia względnego spokoju do odbycia lęgów i wyprowadzenia młodych. Podane wielkości odnoszą się do całości siedliska, niezbędnego do funkcjonowania gatunku (nie tylko miejsca rozrodu, ale również żerowisk czy miejsc odpoczynkowych na trasach przelotów, jak również tras dziennego przemieszczania się ptaków np. od gniazda do żerowiska).
5. Jak już wskazywaliśmy wyżej (rozpatrzenie uwag tab. 1), prowadzenie działalności gospodarczej czy też gospodarowanie gruntem nie zwalnia z przestrzegania przepisów prawa, w tym przepisów ustawy o ochronie przyrody (dotyczy to także przytaczanego przez zgłaszającego uwagę *władztwa planistycznego* gminy), więc *ograniczenie autonomii w zakresie zagospodarowania przestrzennego* ma tu miejsce na podstawie przepisów ustawowych (w szczególności cytowanego przez PSEW art. 33 ustawy o ochronie przyrody). Odnosi się to także do zarzutu o „*ograniczenia działalności właścicieli gruntów*” oraz „*naruszenia prawa własności*” – zgodnie z art. 31 ust. 3 konstytucji RP, ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane w ustawie, m.in. wtedy, gdy są konieczne dla ochrony środowiska.

W odniesieniu do zarzutów zgłaszającego uwagę należy także podkreślić, iż proponowane zapisy

		nie stanowią zakazów, a jedynie wskazują konieczność uwzględnienia rzeczywistych potrzeb gatunków niezbędnych do zachowania ich populacji we właściwym stanie. Ograniczenia możliwości lokalizacji farm wiatrowych dotyczą tu więc przypadku, gdy ich realizacja ingeruje negatywnie w siedlisko przedmiotów ochrony, naruszając strefy tych gatunków, co jest jak najbardziej zgodne nie tylko z intencją powołania obszarów Natura 2000, jak też z obowiązującymi przepisami prawa, w tym ustawy o ochronie przyrody.
12.	Zgłaszający uwagę: Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	<i>W celach działań ochronnych, dla wszystkich trzech gatunków gęsi, elementem celu działań ochronnych powinno być zapewnienie spokoju i bezpieczeństwa w granicach obszaru, w szczególności poprzez wykluczenie polowań na te gatunki, jak również polowań na inne gatunki łowne w okresie koncentracji gęsi (z wyjątkiem polowań w celu ewentualnej eliminacji inwazyjnych gatunków obcych).</i>
	Sposób rozpatrzenia	Uwagę uwzględniono. Ponieważ dla wszystkich trzech gatunków gęsi, stanowiących przedmiot ochrony, wskazano jako zagrożenie istniejące odstrzał, do działań ochronnych dodano zapis „eliminacja płoszenia i zabijania ptaków wskutek polowań”, poprzez dostosowanie gospodarki łowieckiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000 oraz gatunków ptaków, dla których ochrony wyznaczono ten obszar.
13.	Zgłaszający uwagę: Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	<i>W działaniu nr 2, realizacja ekspertyzy powinna być poprzedzona odpowiednią zmianą planu zadań ochronnych. Nie można w ustanawianym PZO zapisać „blankietowej” realizacji zaleceń będących opinią eksperta, nie poprzedzonej rozważaniem ich zasadności przez RDOŚ oraz konsultacjami społecznymi – zwłaszcza gdyby zalecenia te miały odstąpić od założonego w ustanawianym PZO utrzymywania naturalnego charakteru procesów kształtujących koryto rzeki Gunicy (erozja brzegowa z naturalnymi obrywami, gromadzenie się rumoszu drzewnego, rozwój roślinności wodnej i zadrzewień nadwodnych).</i>
	Sposób rozpatrzenia	Cel działania ochronnego nr 2 to utrzymanie zasięgu jeziora Świdwie oraz reżimu hydrologicznego w zlewni rzeki Gunicy. Wskazywana w opisie działania ekspertyza ma wykazać aktualne uwarunkowania hydrologiczne (m.in. inwentaryzację urządzeń melioracyjnych, ocenę ich funkcji i stanu technicznego oraz ocenę wymagań poszczególnych przedmiotów ochrony w odniesieniu do tych uwarunkowań), oraz wskazać zakres prac niezbędnych do osiągnięcia ww. celu działania. Podmiotem odpowiedzialnym za to działanie jest RDOŚ, który korzystając z wyników opracowania, ma obowiązek realizacji wyznaczonego celu. Tym samym działania podjęte w wyniku wskazań zawartych w przedmiotowej ekspertyzie nie mogą działać na szkodę przedmiotów ochrony. Niemniej uznano, iż z uwagi na wymagania siedliskowe przedmiotów ochrony, którym dedykowane jest to działanie, zasadnym jest wzmocnienie zapisów dotyczących utrzymania naturalnego charakteru koryta rzeki Gunicy, niezależnie od przedmiotowej ekspertyzy i jej wyników.
14.	Zgłaszający uwagę: Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	<i>Działaniem ochronnym powinno być skablowanie lub zabezpieczenie istniejących linii energetycznych, a nie tylko „wskazywanie za porozumieniem stron rozwiązań modernizacyjnych”. Zagrożenia dla ptaków stwarzane przez linie energetyczne są znane i powszechne; nie jest konieczna ekspertyza w celu ich potwierdzenia w tym konkretnym obszarze.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Uwagi nie uwzględniono. Wskazane działanie ochronne nie ma na celu – jak wskazuje zgłaszający uwagę – potwierdzenia istnienia dla ptaków zagrożeń stwarzanych przez linie energetyczne. Ma ono na celu „ocenę kolizyjności gatunków z elementami infrastruktury elektroenergetycznej w obszarze Natura 2000 i ocenę skuteczności zastosowanych zabezpieczeń” zaś „w przypadku stwierdzenia negatywnych oddziaływań - opracowanie i wdrożenie środków zaradczych”. Zdaniem tut. organu konieczne jest precyzyjne określenie dla ostoi Jezioro Świdwie zarówno miejsc najbardziej kolizyjnych, stwarzających największe zagrożenie dla przedmiotów ochrony, jak i określenie które gatunki w tych miejscach ponoszą – lub mogą ponosić – największe straty (m.in. poprzez bliskość miejsc lęgowych, tras przelotów etc.). Tym samym, będzie można nie tylko dobrać odpowiednie formy zabezpieczenia linii elektroenergetycznych do konkretnego (lub konkretnych) gatunków (nie zawsze skablowanie linii jest możliwe), ale także zniwelować w pierwszej kolejności strefy o największym negatywnym wpływie.
15.	Zgłaszający uwagę: Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	<i>W działaniach ochronnych, działania fakultatywne w gospodarstwie rolnym należy określać przez konkretne wskazanie warunków ich wykonania, bez wykorzystania zwrotu: „Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowego”, gdyż skutkowałby on uzależnieniem rzeczywistej</i>

		<p>treści normy określonej w PZO od treści dokumentu ustalanego przez inny podmiot (wymogów pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego), co jest bezprawnym delegowaniem delegacji ustawowej. W tej sprawie proszę zwrócić uwagę np. na wyrok WSA II SA/Kr 1161/12 – zgodnie ze (stusznym) stanowiskiem Sądu w podobnej sprawie niedopuszczalna jest sytuacja, w której organ prawotwórczy ustanawia tylko „częściowo” akt prawa, upoważniając zarazem inne organy do „doprecyzowania” treści tego planu.</p>
	Sposób rozpatrzenia	<p>Kwestionowane działania dotyczą uwzględnienia ochrony szeregu gatunków ptaków (m.in. bocian czarny, bocian biały, kania czarna, kania ruda, bielik, orlik krzykliwy, żuraw) w gospodarce łąkowej. Działania obligatoryjne wskazują na konieczność zachowania struktury i arealu siedlisk przedmiotów ochrony, a więc zapewniają utrzymanie właściwego stanu tych siedlisk, korzystnego dla tych gatunków. Natomiast działania fakultatywne, oprócz wskazania możliwości korzystania z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości (programy PROW), zawierają także podstawowe wytyczne do użytkowania (m.in. terminy i sposoby koszenia). Ponadto w rozumieniu tut. organu, promowanie ekstensywnych form użytkowania TUZ i systemu płatności rolno-środowiskowych na terenach rolnych jest jednym z wielu założeń dotyczących działań ochronnych, tj. działań minimalizujących zagrożenia, które powinny być prowadzone na obszarach kluczowych dla tych gatunków. Pakiety programów rolnośrodowiskowych ukierunkowanych na ochronę ptaków, wdrażane są celem poprawy bytowania zagrożonych gatunków ptaków oraz ochrony ich siedlisk, poprzez stosowanie tradycyjnych, ekstensywnych sposobów użytkowania. Projekty rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działań objętych programami PROW, są szeroko konsultowane, zarówno z placówkami i organizacjami zajmującymi się ochroną ptaków, jak i z organami państwowymi (w tym z RDOŚ). Tym samym, działania te odpowiadają potrzebom ochrony gatunków, będących często przedmiotami ochrony na poszczególnych obszarach, bądź też są zbieżne z tymi potrzebami. Zapis, iż „(...) użytkowanie musi być zgodne z wymogami pakietu (...) ukierunkowanego na ochronę ptaków” jasno wskazuje, iż nie mogą być to działania wpływające niekorzystnie na siedliska przedmiotów ochrony.</p>
16.	Zgłaszający uwagę: Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	<p>Działanie ochronne nr 6 dla podróżniczka jest niezrozumiałe i wydaje się błędne. Jeśli jego skutkiem jest ukształtowanie łożowiska, to ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe ani kośno-pastwiskowe nie doprowadzi do takiego efektu, a właściwy jest właśnie brak użytkowania. Siedliska podróżniczka nie zachowa także „użytkowanie gruntów zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowego (lub jego odpowiednika w nowym programie wsparcia finansowego), ukierunkowanego na ochronę ptaków” (por. zresztą także wyżej): żaden z dostępnych pakietów nie chroni siedliska podróżniczka, a wręcz przeciwnie – pakiety te przekształcają siedlisko w sposób pogarszający jego przydatność dla podróżniczka.</p>
	Sposób rozpatrzenia	<p>Uwzględniono uwagę. Biorąc pod uwagę biologię i wymogi siedliskowe gatunku, zmieniono zapisy działania ochronnego na: „Utrzymywać strefy ekotonu zbiorowisk szuwarowych ze zbiorowiskami zaroślowymi, leśnymi lub łąkowymi, oraz śródłąkowe i śródpolne zadrzewienia i zakrzaczenia (w szczególności pozostawianie pojedynczych i rozproszonych na obszarze kęp wierzbowych jako ostoi ptaków), za wyjątkiem gatunków obcych ekspansywnych. Zachowywać wszystkie aktualne zadrzewienia i łożowiska przy ciekach naturalnych i sztucznych. W sytuacjach gdy nie jest możliwe inne rozwiązanie nie powinno się przy tym blokować niezbędnych zadań wynikających z nadrzędnego interesu publicznego jakim jest ochrona przeciwpowodziowa oraz sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu życia i mienia”, gdzie jako obszar wdrażania wpisano cały obszar ostoi.</p>
17.	Zgłaszający uwagę: Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	<p>W działaniu nr 8 zapisano: „Uprawa zbóż ozimych na obszarach wytypowanych na podstawie wcześniejszej ekspertyzy”, ale brak działania polegającego na wykonaniu tej ekspertyzy. Ponadto, na wskazanych działkach 180 część, 182/6 część (obr. Rzędziny, gm. Dobra, działanie powinno być realizowane nie czekając na dodatkową ekspertyzę. Elementem działania (i elementem ewentualnej umowy z RDOŚ, o której mowa w ostatniej kolumnie) powinna być nie tylko uprawa zbóż ozimych, ale i tolerowanie żerowania ptaków na tych oziminach. Bezcelowa z punktu widzenia ochrony obszaru byłaby np. uprawa ozimych z równoczesnym płoszeniem z nich ptaków, a obecny zapis tego wcale nie wyklucza.</p>
	Sposób rozpatrzenia	<p>Wyznaczenie potencjalnej bazy żerowej ptaków (określenie obszarów, gdzie należy utrzymać lub zmodyfikować metody gospodarowania w kierunku uprawy zbóż ozimych) określone jest w pkt 17 działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony.</p>
18.	Zgłaszający uwagę: Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	<p>W działaniu nr 9 wnosimy o skreślenie słów: „w rębniach zupełnych”. Biogrupy powinny być pozostawiane we wszystkich rodzajach rębni (także np. przy rębni IIIa). RDLP w Szczecinie na użytek certyfikacji FSC</p>

		deklaruje zresztą, że pozostawia biogrupy także w rębniach złożonych.
	Sposób rozpatrzenia	Sposób rozpatrzenia jak w poz. 4 przedmiotowej tabeli.
19.	Zgłaszający uwagę: Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	„Dążenie do zwiększenia udziału powierzchniowego drzewostanów w wieku powyżej 120 lat” (element działania 9) jest słusznym zapisem, ale wymaga realizacji nie tylko poprzez kompetencje nadleśniczego, ale także poprzez plan urzędzenia lasu, który sporządza Dyrektor RDLP, a nie nadleśniczy.
	Sposób rozpatrzenia	Sposób rozpatrzenia jak w poz. 4 przedmiotowej tabeli.
20.	Zgłaszający uwagę: Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	Jako działanie ochronne należy jednak pozostawić: „utrzymanie nie zalesionych i nie zajętych przez plantacje wieloletnich roślin krzewiastych siedlisk ptaków nr 645, 654, 655, 656, 666, 671/2, 672, 673/2, 674, 675, 734, 63/5, 657/1, 657/2, 658, 659, 660, 661, 662/2, 662/5, 680, 682/1, 682/2, 683/1, 683/3, 688/1, 694/2, 707/2, 726, 738 w obrębie nr 9 (Tanowo) i działkach nr: 11/2, 24/1, 31, 32/2, 651, 656/2, 656/3 w obrębie nr 14 (Węgornik). Samo wskazanie konieczności zmiany w istniejącym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego nie będzie skuteczne, gdyż nie pociągnie za sobą ani obowiązku wprowadzenia takiej zmiany, ani nie przeszkodzi w niekorzystnym zagospodarowaniu w/w działek na podstawie obecnego planu.
	Sposób rozpatrzenia	Według uwag Ministra Środowiska, wniesionych pismem znak: DP-074-118/24442/14/JJ z dnia 15 lipca 2015 r. nie ma podstaw prawnych do ustanawiania działań ochronnych modyfikujących zagospodarowanie przestrzenne określonych gmin, w tym zobowiązujących do utrzymania obowiązujących postanowień dokumentów planistycznych. Ustawodawca w planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000 przewidział możliwość ingerencji w planowanie przestrzenne, ale wyłącznie poprzez ustanawianie określonych wskazań do zmian w istniejących dokumentach planistycznych i tylko w zakresie dotyczącym eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są one niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, o czym stanowi art. 28 ust. 10 pkt 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.). Dlatego też ustanawianie działań ochronnych ingerujący w zagospodarowanie przestrzenne należy uznać za niewłaściwe.
21.	Zgłaszający uwagę: Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	Dla zabezpieczenia terenów łęgowych żurawia w obecnie obowiązującym PZO znajduje się działanie „Wylączenie z leśnych zabiegów gospodarczych siedlisk bagiennych (Bb, BmB, LMb) i wylączenie w obszarze siedliska Ol, w tym głównie łęgów olszowych 91E0” w całym obszarze Natura 2000, co stanowi obszar ok. 300 ha. W projekcie proponuje się zmianę adresu tego zapisu, tak by dotyczył on zaledwie kilku wydzieleń leśnych o powierzchni niecałych 30 ha. Byłaby to zabroniona co do zasady zmiana PZO „na niekorzyść przedmiotu ochrony”. Zmiana taka nie wynika ani z potrzeb przedmiotu ochrony, ani z uwag legislacyjnych Ministra, tylko z wniosku zainteresowanego Nadleśnictwa. Wnosimy o rezygnację z tej zmiany i pozostawienie zapisu jak w obecnym PZO.
	Sposób rozpatrzenia	Zgodnie z uwagą Nadleśnictwa Trzebież, zmiana zapisu dotyczyła doprecyzowania jego treści w zakresie obszaru wdrażania. Pierwotny zapis dotyczył wylączenia z leśnych zabiegów gospodarczych siedlisk bagiennych (Bb, BmB, LMb) i wylączenie w obszarze siedliska Ol, w tym łęgów olszowych 91E0, w celu zabezpieczenia terenów łęgowych gatunku. Brak było precyzyjnego określenia tych terenów. W związku z powyższym uznano za zasadne zmodyfikować zapisy poprzez precyzyjne określenie obszarów niezbędnych do całkowitego wylączenia z zabiegów gospodarczych siedlisk stanowiących siedliska łęgowe (bądź potencjalnie łęgowe). Błędny jest odgórnym założenie, jakoby całkowita powierzchnia wskazywanych siedlisk (Bb, BmB, LMb, Ol) na terenie Nadleśnictwa stanowiła siedlisko łęgowe żurawia, gdyż wskazywane typy obejmują zbiorowiska w różnym wieku i stadium rozwoju, nie zawsze odpowiadającym wymaganiom siedliskowym gatunku. W związku z powyższym, de facto nie została zmniejszona powierzchnia siedlisk łęgowych, a jedynie doprecyzowano ich lokalizację.
22.	Zgłaszający uwagę: ENEA	
	Treść uwagi	Informacja o braku uwag.
	Sposób	Nie dotyczy.

	rozpatrzenia	
23.	Zgłaszający uwagę: GDOŚ	
	Treść uwagi	Informacja o braku uwag do przedłożonego projektu zmiany zarządzenia.
	Sposób rozpatrzenia	Nie dotyczy.

Poza wyżej wymienionymi zmianami, na podstawie dodatkowych uwag wniesionych przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska wniesiono następujące zmiany:

1. W załączniku nr 1 do projektu zarządzenia, zmieniającego załącznik nr 3 zarządzenia obowiązującego dokonano poprawek redakcyjnych polegających na uporządkowaniu zagrożeń istniejących i potencjalnych poprzez dokonanie podziału opisów zagrożeń, odnoszących się osobno do kodów zagrożeń istniejących i kodów zagrożeń potencjalnych.
2. W załączniku nr 2 do projektu zarządzenia, w odniesieniu do gatunków A006 Perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*, A031 Bocian biały *Ciconia ciconia*, A073 Kania czarna *Milvus migrans*, A074 Kania ruda *Milvus milvus*, A075 Bielik *Haliaeetus albicilla*, A089 Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*, A094 Rybołów *Pandion haliaetus*, A272 Podróżniczek *Luscinia svecica*, usunięto część zapisów o brzmieniu: *Prowadzenie rozpoznania w zakresie pojawiania się gatunku w obrębie obszaru (...)*, gdyż prowadzenie rozpoznania stanowi działanie, zaplanowane w załączniku nr 3, w bloku działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy.
3. W załączniku nr 3 do projektu zarządzenia, zmieniającego załącznik nr 5 zarządzenia obowiązującego, w działaniach nr 4 i 7 przeformułowano część zapisu działań fakultatywnych, dostosowując do obowiązującego PROW.

Projekt zarządzenia zmieniającego zarządzenie w sprawie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006 uzyskał pozytywną opinię Regionalnej Rady Ochrony Przyrody.

Projekt zarządzenia został uzgodniony, zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r. poz. 525 z późn. zm.) z Wojewodą Zachodniopomorskim, pismem nr P-1.0522.21.2017.KD z dnia 29 marca 2017 r.

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
w Szczecinie

Radosław Grzegorzczak